

Die zijn schuld betaalt, verarmt niet

Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van het financieringsbeleid en de zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld in de periode 1945-2003.

Intern goedgekeurde versie 5 mei 2003

Dit rapport is een uitgave van
het Ministerie van Financiën

Inhoud

Inleiding	4
Afkortingen, termen en begrippen	8
Verantwoording	15
Het beleidsterrein	15
Raakvlakken met andere beleidsterreinen	16
Handelingen	17
Indeling van het rapport	18
Hoofdstuk 1 Organisatie	19
Hoofdstuk 2 Het beleidsterrein staatsschuld	21
2.1 Inleiding	21
2.2 Het Agentschap	22
2.3 Nationale schuld en staatsschuld	23
2.4 Financieringsbeleid.....	24
2.5 De Economische en Monetaire Unie (EMU)	24
2.6 Gevolgen van de EMU voor de financiering van de staatsschuld.	25
2.7 Het Agentschap en het financieringsbeleid	25
2.8 Oude en nieuwe instrumenten	26
2.8.1 Primaire markt (de uitgifte van leningen)	26
2.8.2 Secundaire markt (de handel in leningen)	27
2.8.3 Nieuwe instrumenten	28
Hoofdstuk 3 Overzicht van wet- en regelgeving op het gebied van de staatsschuld	29
3.1 Kaderwetgeving	29
3.1.1 Comptabiliteitswet	29
3.1.2 Leningwetten	29
3.1.3 Begrotingen van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA)	31
3.1.4 Bankwet.....	32
3.1.5 Beleggingswet.....	32
3.1.6 Algemeen Burgerlijke Pensioenwet	33
3.2 Schuld	33
3.2.1 Grootboekwet	33
3.2.2 Wet administratie grootboekschuld.....	33
3.2.3 Grootboekbesluit 1913	33
3.2.3 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van de Grootboeken der Nationale Schuld	34
3.2.4 Schuldregisters	34
3.2.5 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van de Schuldregisters	35
3.2.6 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van Schuld op Naam	35
3.2.7 Wet Schatkistbiljetten 1870	35
3.2.8 Wet Schatkistpromessen 1881.....	36
3.2.9 Wet Schatkistpapier 1976	36
3.2.10. Overige wet- en regelgeving ten aanzien van Schuld aan Toonder.....	36
3.3 Bijzondere wet- en regelgeving ten aanzien van de nationale schuld in de periode 1940-1945	36
3.4 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van de nationale schuld	38
3.5 Beschikkingen van het ministerie van Financiën.....	38
3.6 Overige	39
Hoofdstuk 4 Actoren	40
Hoofdstuk 5 Handelingen	44
5.1 Algemene handelingen.....	44
5.2 Het voorbereiden van wet- en regelgeving	49
5.3 Financieringsbeleid	53

5.4 Het voorbereiden en uitgeven van staatsleningen	55
5.4.1 Algemeen	55
5.4.2 Schuldregisters	59
5.4.3 Grootboeken	59
5.4.4 Schatkistpromessen en schatkistbiljetten	61
5.4.5 Verplichte deelname	61
5.4.6 Bijzondere omstandigheden	62
5.5 Administratief beheer van de staatsschuld	65
5.5.1 Algemeen	65
5.5.2 Dutch Treasury Certificates (DTC)	68
5.5.3 Schuldregisters	68
5.5.4 Grootboek	69
5.5.5 Schatkistpromessen en schatkistbiljetten	78
5.5.6 Verplichte deelname	79
5.5.7 Bijzondere omstandigheden	81
5.6 Regulering van het schatkistsaldo	82
Bijlage 1 Literatuur	84
Bijlage 2 Geïnterviewde personen	85
Bijlage 3 Standaard-PIVOT-inleiding	86
Bijlage 4 Raad voor het rechtsherstel (1945-1967)	89

Inleiding

In 1994 verscheen in het kader van het PIVOT-project¹ het rapport "Die zijn schuld betaalt, verarmt niet: een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein vande zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld in de periode 1940-1993".

Het rapport beschreef het beleidsterrein van de staatsschuld in de periode 1940-1993 en was de basis voor het Basis Selectie Document (BSD) voor het beleidsterrein van de staatsschuld. Het BSD is een wettelijk verplicht instrument voor de selectie (keuze tussen bewaren of vernietigen) van de archieven van de Rijksoverheid.

Het BSD voor de staatsschuld is in 2002 verschenen in de Staatscourant. Sinds 1993 hebben zich op het beleidsterrein staatsschuld heel wat veranderingen voorgedaan die niet in het BSD zijn verwerkt. Daarom heeft het ministerie van Financiën, de zorgdrager voor de archieven op het beleidsterrein, in 2002 een eigen, actueel institutioneel onderzoek laten uitvoeren. Het voorliggende RIO is daar het resultaat van.

Het beschrijft het gehele beleidsterrein, met nadruk op de veranderingen die sinds 1993 hebben plaatsgevonden. In het RIO zijn de handelingen opgenomen van de minister van Financiën en van de actoren die onder zijn verantwoordelijkheid vallen: de Agent van het ministerie van Financiën, de Directeur van de Grootboeken der Nationale schuld en de Secretaris-generaal van het Departement van Financiën. Maar ook de handelingen van de andere actoren op het beleidsterrein.

Het beleidsterrein

Het beleid op het gebied van de staatsschuld is en wordt grotendeels vastgelegd in wetten, algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten en ministeriële regelingen. De wet- en regelgeving is een belangrijke bron voor dit document. Daarnaast is gebruik gemaakt van het Documentair Structuurplan (DSP) van het Agentschap en zijn gesprekken gevoerd met verschillende deskundigen op het beleidsterrein. Ook hebben toelichtingen, inleidingen en verklaringen in verschillende Kamerstukken een belangrijke rol gespeeld.

De belangrijkste veranderingen die zich sinds 1993 hebben voorgedaan zijn:

- Het ontstaan van de Economische en Monetaire Unie (EMU) en de invoering van de euro.
- Een sterkere nadruk op financieringsbeleid, de regels en gebruiken die de Staat hanteert bij het beheren van schulden en het lenen van geld.
- Nieuwe wetgeving.

Het beleidsterrein staatsschuld kent handelingen op het gebied van beleidsbepaling over de staatsschuld, het uitgeven en beheren van staatsleningen en het verrichten van transacties op de financiële markten.

¹ Project invoering verkorting overbrengingstermijn. Project (1991-2002) met als doel de overheidsarchieven versneld over te brengen en achterstanden in de overbrenging weg te werken. De wijze van archiefselectie werd vernieuwd, met als uitgangspunt: je kunt alleen een verantwoorde keuze maken over bewaren of vernietigen als je weet in welke context archiefstukken tot stand zijn gekomen. De selectiedoelstelling is dat met de te bewaren archiefstukken het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren moet zijn.

De context beschrijf je in een institutioneel onderzoek, dat de grondslag vormt voor een BSD.

Een klein maar welomschreven gedeelte van het beleidsterrein vormen de Grootboeken van de Nationale Schuld. In deze Grootboeken schreef de Staat vanaf de negentiende eeuw de perpetuele (niet-aflossende) leningen van de Staat in.

Vanaf halverwege de jaren zeventig van de vorige eeuw is het financieringsbeleid het belangrijkste onderdeel van het beleidsterrein. Sinds Nederland deel uitmaakt van de Economische en Monetaire Unie (EMU) zijn de operationele doelen van het financieringsbeleid:

- Een streven naar liquiditeit en concentratie van de staatsschuld;
De overheid wil dat staatsleningen gemakkelijk verhandelbaar zijn.
- Een streven naar transparantie van het uitgiftebeleid.
De overheid wil, om ongelijke behandeling te voorkomen, dat iedereen kennis kan nemen van uitgiftes.
- Een streven naar standaardisatie van het product.
De overheid geeft bijna alleen maar drie- tot tienjarige leningen uit met vaste voorwaarden.
- De bevordering van de distributie, de promotie en de verhandelbaarheid op de secundaire markt van staatsleningen.
- Het opnieuw opzetten van het risicomanagement;
De overheid streefde voorheen naar het uitgeven van leningen met een zo lang mogelijke looptijd, zodat de rentekosten stabiel waren. Nu streeft de overheid naar zo laag mogelijke kosten met een aanvaardbaar risico op budgettaire tegenvallers.

Deze nieuwe doelen leidden tot nieuwe producten en nieuwe handelingen.

De hoogte van de staatsschuld speelt een belangrijke rol in de begrotingspolitiek van Nederland. Rente-uitgaven zijn een van de grootste begrotingsposten. Belangrijkste doelstellingen van het begrotingsbeleid zijn vermindering van het financieringstekort en afname van de staatsschuld. Staatsschuld ontstaat als de ontvangsten van de overheid lager zijn dan de uitgaven. De overheid dekt haar financieringsbehoefte door leningen uit te geven.

De overheid streeft de volgende doelstellingen na bij het beheer en de financiering van de staatsschuld:

- Het voeren van het financieringsbeleid.
- Op efficiënte en effectieve wijze beheren van schulden en lenen van gelden ten behoeve van de Staat.
- Het dekken van de jaarlijkse financieringsbehoefte.

De actoren op het beleidsterrein

Minister van Financiën

De Comptabiliteitswet belast de minister van Financiën met de zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld. Ook is de minister verantwoordelijk voor het opstellen van de Begroting voor de Nationale Schuld. Die begrotingswet geeft de minister jaarlijks het recht leningen uit te geven namens de Staat.

Agent van het ministerie van Financiën

De Agent van het ministerie van Financiën geeft leiding aan het Agentschap. Het Agentschap bereidt het financieringsbeleid voor en voert de meeste handelingen op het

beleidsterrein uit. In de organisatiebeschikking 2001² zijn de doelstellingen van het Agentschap vastgesteld:

- Het initiëren, ontwikkelen en realiseren van een geld- en kapitaalmarktbeleid gericht op een gezonde en doelmatige financiering door de Staat;
- Het dekken van de financieringsbehoefte en het reguleren van het schatkistsaldo van de Staat;
- Het beheren en administreren van de staatsschuld en de bij het Agentschap berustende gelden en geldswaardige papieren;
- Het voorzien in de informatiebehoefte met betrekking tot de (inter)nationale financiële markten en de staatsschuld.

De belangrijkste taken van de Agent op het beleidsterrein zijn:

- uitgeven, registreren en aflossen van staatsleningen;
- op de hoogte blijven van de stand van zaken op de geld- en kapitaalmarkt;
- maandelijks verslag uitbrengen aan de minister van Financiën over de inkomsten en uitgaven van het Agentschap;
- jaarlijks verslag uitbrengen aan de minister van Financiën over de bedrijfsvoering van het Agentschap.
- voorbereiden van wettelijke regelingen en beleid op de geld- en kapitaalmarkt;
- ontwikkelen en beoordelen van leningsystemen;
- voorbereiden en opstellen van de Begroting van de Nationale Schuld (Hoofdstuk IXa).

Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld

De Grootboekwet belastte de directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld met het beheer van de Grootboeken van de Nationale Schuld. De Wet administratie grootboekschuld (1995) verving de Grootboekwet. Daarmee is de functie van directeur van de Grootboeken komen te vervallen.

Secretaris-generaal van het Departement van Financiën

De Secretaris-generaal van het Departement van Financiën was gedurende de Duitse bezetting - bij afwezigheid van de minister van Financiën - belast met de zorg voor de totstandkoming, wijziging en intrekking van de wet- en regelgeving, onder gezag van de Rijkscommissaris.

Conversiecommissie

De Conversiecommissie bestond uit deskundigen op het gebied van de kapitaalmarkt die op persoonlijke titel bij elkaar kwamen voorafgaand aan de uitgifte van een openbare staatslening. De deskundigen waren de Agent en topmensen van banken, pensioenfondsen en de Nederlandse Bank. Ze bespraken de lening en gaven de minister advies over de voorwaarden. Sinds 1993 is de Conversiecommissie geen actor meer op dit beleidsterrein.

Actoren die niet onder de zorg van de minister van Financiën vallen

Actoren op het beleidsterrein die niet onder de zorg van de minister van Financiën vallen zijn:

- Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
- Algemene Rekenkamer
- Ambassadeur
- Centrale Beleggingsraad
- Consul

² Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M.

- Conversiecommissie
- Invaliditeits- en Ouderdomsfonds
- Militair Gezag
- Minister van Koloniën
- MTS Amsterdam
- Nederlandsche Bank N.V.
- Notaris
- Rechterlijke macht
- Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandse gebieden

Tot 2002 verschenen rapporten institutioneel onderzoek in het kader van PIVOT. Deze rapporten waren steeds voorzien van een verhelderende standaard-inleiding. Deze inleiding is in dit rapport opgenomen als bijlage 3.

Tot slot

Dit RIO is geschreven door Ronald Groeneweg, adviseur organisatie en informatisering bij Digital display. Het zou niet in de huidige vorm tot stand hebben kunnen komen zonder de inspirerende hulp van Jan Visser (Agentschap), Ed Kuyvenhoven, Cees Fieret en Peter Lamboo (ministerie van Financiën).

Afkortingen, termen en begrippen

ABP

Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

ADF

Audit Dienst Financiën

Agio

De premie die wordt betaald bovenop de nominale waarde van een obligatie.

AGK

Afdeling Geld- en Kapitaalmarkt (afdeling van het Agentschap).

AGT

Agentschap van het ministerie van Financiën.

Amortisatie

Het aflossen van een lening door inkoop.

AVA

Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Basispunt

Een honderdste deel van een procent (0,01%).

Benchmarklening

Toonaangevende lening die een referentiekader biedt voor een bepaald looptijdsegment.

BSD

Basiselectiedocument. Wettelijk verplicht instrument voor de selectie (tussen bewaren en vernietigen) van overheidsdocumenten.

Bund future

Een termijncontract op Duitse staatsleningen dat de vraag naar Duitse staatsobligaties enorm heeft doen toenemen.

In 1998 is onderzocht of ook Nederlandse Staatsleningen konden worden geleverd onder het Bund-futurecontract. De private beheerders van de Bund future hebben dit uiteindelijk niet wenselijk gevonden.

Buy- en sellbacktransactie

Een buy- en sellbacktransactie is een contante aan- en verkoop met obligaties in onderpand (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de periode tussen de aan- en verkoop wordt de facto een bedrag in de geldmarkt uitgezet, waarover een rentevergoeding wordt ontvangen.

Call- en call-fixe leningen

Dagelijks opvraagbare geldmarktlening zonder onderpand met een looptijd van een dag (call) tot enkele dagen (call-fixe).

Cash flow-at-risk

Cash flow-at-risk of budgetrisico is een risicomaatstaf die de mogelijke fluctuaties in de rentelasten ten opzichte van de rentelasten van de oorspronkelijke schuldportefeuille weergeeft over een bepaalde periode bij een gegeven waarschijnlijkheid.

CF

Centraal Fonds

CF-Kantoor voor Staatsobligaties B.V.

Het CF-Kantoor (Centrum voor fondsenadministratie) voor Staatsobligaties B.V. heeft als taak het centraal administreren van de obligaties in CF-vorm die de Staat der Nederlanden heeft uitgegeven. Sinds 1 januari 1998 is het CF-Kantoor ondergebracht bij het Agentschap.

CF-schuldbewijs

Een cf-schuldbewijs is een verouderde verschijningsvorm. Het is een schuldbewijs aan toonder dat in bewaring is gegeven bij een CF-bewaarbedrijf (meestal een bank). Het couponblad van het CF-schuldbewijs blijft, anders dan bij K-schuldbewijzen, in bewaring bij het bewaarbedrijf.

Sinds 1998 wordt uitgegeven schuld niet langer in cf-schuldbewijzen belichaamd, maar alleen in global notes.

Clearing instituut

Financiële instelling die bemiddelt bij de transacties op het gebied van de staatsleningen en DTC's. De keuze voor een van de instituten (Necigef, Euroclear, Clearstream) vindt plaats op grond van de volgende afwegingen:

- Necigef (Nederlands Centraal Instituut voor Giraal Effectenverkeer) voor volledige binnenlandse afwikkeling.
- Internationale levering rechtstreeks via Euroclear, waarbij de ABN AMRO Bank optreedt als "cash correspondent" en "depository".
- Internationale levering rechtstreeks via Clearstream, waarbij de Rabobank optreedt als "cash correspondent". In dit geval is de Kasbank "depository" voor de staatsleningen en de ABN AMRO Bank is "depository" voor DTC's.

De afwikkeling van nieuw uitgegeven staatsleningen geschiedt volledig in Euroclear.

Clearing and settlement

Systeem van collectieve afwikkeling van effectentransacties door af/bijschrijving op geld- en effectenrekeningen.

Couponrente

De vaste jaarlijkse rentevergoeding op een obligatie. Wordt uitgedrukt als percentage van de nominale hoofdsom.

Disagio

De korting die wordt ontvangen op de nominale waarde van een obligatie. Als de couponrente van een lening lager is dan de marktrente, heeft de betreffende lening een disagio.

Discontobasis

De rente wordt verrekend in de prijs.

DNB

De Nederlandsche Bank.

DSL

Dutch State Loan, Nederlandse staatslening. Staatsleningen worden uitgegeven ter dekking van de financieringsbehoefte van het Rijk.

In dit rapport gebruiken we alleen de term 'staatslening'.

DSP

Documentair Structuurplan. Ordeningsplan voor de archiefvorming.

DTC

Dutch Treasury Certificate. Een DTC is een schatkistcertificaat, instrument bij het middelenbeheer van de overheid, bedoeld om kastekorten te dekken. De vorm: een lening op discountbasis met aflossing van de hoofdsom tegen nominale waarde. Sinds 1994 geeft de Staat DTC's uit. De DTC's worden als Global Notes (toonderschuld) bij Necigef in bewaring gegeven. De afwikkeling vindt plaats door levering tegen betaling. DTC's horen bij de categorie waardepapieren die internationaal bekend staat als T-bills of Treasury bills.

DTC-marktstelsel

In 2001 is de Nederlandse Staat gestart met een DTC-marktstelsel. Onderdeel van het stelsel is de quotering van DTC's op MTS Amsterdam. In het stelsel nemen zowel Primary Dealers als een aantal geselecteerde banken deel, die zich Single Market Specialists mogen noemen. Naast de verplichting tot het quoteren krijgen deze partijen exclusief toegang tot de elektronische veilingen van DTC's. Ook kunnen de partijen een beroep doen op een repofaciliteit voor DTC's.

Duration

Duration is een gewogen gemiddelde looptijd van de schuldportefeuille met de contante waarde van de betalingen (rente en aflossing) als gewicht.

Effectief rendement

Het effectieve rendement is de rentevoet die de contante waarde van de rentebetalingen en aflossing gelijk maakt aan de koers (= prijs) van de obligatie.

Emissieportefeuille

Het Agentschap kan met het oog op afronding van het emissiebedrag besluiten om na een emissie een deel van de uitgegeven lening in eigen portefeuille op te nemen.

EMU

Economische en Monetaire Unie.

EONIA

Euro overnight index average.

Extra-comptabele schulden

Deze hebben betrekking op in het verleden binnen begrotingsverband geboekte ontvangsten, waarvan op termijn nog verrekening met derden zal plaatsvinden. Deze post betreft de staatsschuld (vaste schuld) en de aflosbaar gestelde, maar nog niet betaalde aflossing naamschuld en toonderschuld. De nog te betalen aflossing naamschuld wordt veroorzaakt doordat de betaaldatum (29 en 30 december 2001) samenvalt met een weekend en omdat op 31 december 2001 er geen betalingen plaats hebben gevonden via de DNB in verband met de overgang naar de euro.

Financieringsbehoefte van het Rijk

De aflossingen op de gevestigde staatsschuld vermeerderd met het feitelijk tekort van het Rijk of verminderd met het feitelijk overschot van het Rijk.

Financieringstekort of -overschot van het Rijk (feitelijk)

Het saldo van de relevante uitgaven en ontvangsten, minus de mutatie in het saldo van de derdenrekening.

Financieringstekort of -overschot van het Rijk (beleidsrelevant)

Feitelijk financieringstekort of -overschot met correcties voor onder meer debudgettering, vervroegde aflossing van woningwetleningen, studieleningen, (dis)agio op staatsleningen en saldo Fonds Economische Structuurversterking.

Fixe leningen

Leningen waarbij de algehele aflossing op het einde van de looptijd plaatsvindt. Is het tegenovergestelde van (niet meer uitgegeven) gefaseerd aflosbare leningen die door uitloting worden afgelost.

Gevestigde schuld

Leningen met een oorspronkelijke looptijd van twee jaar of langer.

Global note

Schuldbewijs dat de waarde van een lening vertegenwoordigt bij een schuldbewaarder.

Grensoverschrijdend settlement

Afwikkeling van transacties via een buitenlands clearinginstituut.

Grootboekschuld

Eeuwigdurende schuld die oorspronkelijk alleen was ingeschreven in de Grootboeken van de Staat.

De Wet administratie grootboekschuld (WAG) maakt een einde aan een van de verschijningsvormen van Grootboekschuld, namelijk naamschuld met haalrente. De andere twee verschijningsvormen, naamschuld met brengrente en toonderschuld, blijven bestaan. Er zijn (in 2003) nog drie Grootboeken: 2,5 en 3 en 3,5%.

Grootboekinschrijving

Grootboekschuld op naam.

Houderschap

Het bezit van de staatsschuld.

IRS

Interest rate swap.

K-stuk

Een k-stuk (klassiek stuk) is een schuldbewijs aan toonder, dat bestaat uit een mantel en een couponblad. Tot 1987 heeft de Staat k-stukken uitgegeven. In 2003 vormen de k-schuldbewijzen minder dan 1% van de totale toonderschuld.

Market Dealers

Partijen die kunnen handelen op de bied- en laatprijzen op MTS Amsterdam.

MTS Amsterdam

Mercato Telematico dei Titoli di Stato. MTS Amsterdam is een gezamenlijke onderneming van de Nederlandse Staat, de Primary Dealers voor Nederlandse staatsleningen en MTS SpA (Italië). Opgericht in september 1999.

Naamschuld

Naamschuld is schuld op naam en kan betrekking hebben op zowel de onderhandse schuld als de openbare schuld.

Nato

Afkorting van de omzetting van een lening van naamschuld naar toonderschuld.

Necigef

Nederlands Centraal Instituut voor Giraal Effectenverkeer B.V., een clearing instituut. Tevens centraal bewaarkantoor in Nederland. Heet sinds 2002 Euroclear Nederland.

Onderhandse schuld

Een lening tussen een geldgever en de Staat. Soms direct gesloten, soms via een bemiddelaar. De lening wordt vastgelegd in een contract.

Openbare schuld

Schuld die niet op naam staat, ofwel schuld aan toonder.

Primaire markt

De markt voor de uitgifte van effecten. Nederlandse staatsobligaties worden uitgegeven via het stelsel van Primary Dealers.

Primary dealer

Marktpartij die wordt geselecteerd door de Staat en deel uitmaakt van de groep van marktpartijen die het exclusieve recht hebben om deel te nemen aan de uitgifte en plaatsing van staatsleningen.

De Nederlandse Staat werkt sinds 1999 met het Primary-Dealersysteem.

RAG

Regeling administratie grootboekschuld.

Rekenrente

Boekhoudkundig veronderstelde rente in begroting en meerjarencijfers.

Renteswap

Een renteswap is een contract tussen twee partijen waarin wordt afgesproken om gedurende de looptijd een vaste rente te ruilen tegen een variabele rente. Renteswaps zijn in het Engels bekend onder de naam Interest rate swap (IRS)

Repofaciliteit

Een instrument om de liquiditeit van staatsleningen en DTC's te garanderen. Onder bepaalde condities kunnen Primary Dealers (en in het geval van DTC's ook Single Market Specialists) in geval van schaarste staatsleningen of DTC's lenen van de Staat tegen een vergoeding.

RIO

Rapport Institutioneel Onderzoek. Onderzoek naar geschiedenis en activiteiten van de overheid op een beleidsterrein. Vaak wordt op een RIO een BSD gebaseerd.

RvB

Raad van Bestuur.

RvC

Raad van Commissarissen.

SBR

Strategisch Beleid en Research (afdeling van het Agentschap).

Schatkistbiljet

Schuldbewijs ten laste van de staat met een maximale looptijd van vijf jaar en rentebetaling op vaste tijdstippen. Behoort niet tot het hedendaagse instrumentarium.

Schatkistpapier

Dutch Treasury Certificates worden ook wel aangeduid als schatkistpapier. Internationaal wordt vaak de term T-bills gebruikt.

Schatkistpromesse

Schuldbewijs ten laste van de Staat met een maximale looptijd van 12 maanden en discontoberekening bij afsluiting.

Schatkistsaldo

Saldo op de rekening van het Rijk bij De Nederlandsche Bank.

Schuldregisters

Staatsschuld in de vorm van naamschuld, d.w.z. op naam van een rechthebbende ingeschreven staatsschuld.

In 1948 zijn de Schuldregisters ten laste van de Staat geopend. De wet regelen nopens het beheer van schuldregisters voor geldleningen ten laste van het rijk bepaalt dat de Agent verantwoordelijk is voor de administratie van de schuldregisters.

Secundaire markt

De markt voor reeds bestaande effecten. Deze handel vindt voornamelijk plaats tussen grote financiële marktpartijen zoals banken, verzekeraars, pensioenfondsen en beleggingsmanagers. Partijen sluiten transacties telefonisch of via aanbieden en kopen op een elektronisch systeem.

Sell- en buybacktransactie

De contante verkoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijnaankoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de tussenliggende periode wordt de facto een bedrag in de geldmarkt opgenomen, waarover een rentevergoeding wordt betaald.

Single Market Specialists

Een groep marktpartijen, geselecteerd door de Staat, met het exclusieve recht om deel te nemen aan de veiling van DTC's.

Spread

Het renteverskil, bijvoorbeeld tussen leningen met een verschillende looptijd of tussen leningen met vergelijkbare looptijden van verschillende landen.

Staatsschuld

Het totaal van de uitstaande geldelijke leningen van de Staat (gevestigde en vlottende schuld) is de bruto staatsschuld.

STE

Stichting Toezicht Effectenverkeer, die sinds begin 2003 wordt aangeduid met de afkorting Autoriteit Financiële Markten, AFM.

Stripfaciliteit

De mogelijkheid om de coupons van een staatslening en de hoofdsom separaat te verhandelen.

Strips

Als coupons en obligaties onafhankelijk van elkaar verhandeld kunnen worden, spreekt men van 'strips'. Dit staat voor 'Separate Trading of Registered Interest and Principal

Securities'. Door het strippen van een obligatielening ontstaan afzonderlijke zero-leningen. Met ingang van 1999 zijn alle nieuwe leningen stripbaar.

Swapcurve

De relatie weer tussen de looptijd van een swapcontract en de swaprente. Bij iedere looptijd geeft de swapcurve de vaste rente aan waartegen de markt op dat moment bereid is een variabele rente te ruilen (meestal de 6-maands rente).

Tender

Inschrijving op een openbare lening door opgaven van bedragen en koersen waartegen men de obligaties wenst te verkrijgen.

Tona

Afkorting van de omzetting van een lening van toonderschuld naar naamschuld.

Toonbankuitgifte

Uitgiftesysteem van openbare staatsleningen waarbij de inschrijving gedurende een langere periode open staat. Gedurende deze periode kan de uitgiftekoers worden aangepast. Dit biedt de mogelijkheid om flexibel in te spelen op zich wijzigende marktomstandigheden.

Toonderschuld

Een schuldvorm belichaamd in fysieke stukken. Vanaf 1999 wordt bij de emissie van een nieuwe lening uitsluitend toonderschuld uitgegeven en wel in de vorm van een global note, gedeponerd bij Necigef.

Vaste schuld

Leningen met een oorspronkelijke looptijd van twee jaar of langer worden gerekend tot de vaste schuld, ook wel gevestigde schuld genoemd.

Verjaring

Moment waarop de Staat bevrijd is van de verplichting tot uitbetaling van rente en aflossing.

Vervroegde aflossing

Een aflossing voordat het afgesproken tijdstip van aflossing is aangebroken. Op vervroegde aflossing is veelal een boeteclausule van toepassing.

VIR

Voorinschrijfrekening. Niet verwarren met: Voorschrift informatiebeveiliging Rijksdienst.

Vlottende schuld

Leningen (en overige schuld) met een looptijd van minder dan twee jaar.

WAG

Wet administratie grootboekschuld.

Yieldcurve

De relatie tussen de resterende looptijd van staatsleningen en de bijbehorende rendementen.

Verantwoording

In 1995 verscheen PIVOT-rapport nummer 43, 'Die zijn schuld betaalt, verarmt niet': een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld in de periode 1940-1993' (RIO Staatsschuld 1995).

Dat rapport was "het resultaat van het convenant dat op 25 juni 1992 tussen de secretaris-generaal van het ministerie van Financiën en de Algemene Rijksarchivaris werd afgesloten inzake de overbrenging en overdracht van na 1940 gevormde archieven. In dit convenant zijn ondermeer afspraken gemaakt over een institutioneel onderzoek naar de taakontwikkeling en de daaraan gekoppelde organisatorische ontwikkeling van het ministerie in de periode na 1940."³

Het RIO Staatsschuld 1995 stond aan de basis van de 'Selectielijst neerslag handelingen minister van Financiën en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein 'financiering en beheersing van de staatsschuld' over de periode 1940-1993' (BSD Staatsschuld 2002).

Deze selectielijst, officieel basisselectiedocument (BSD) geheten, verscheen in januari 2002 in de Staatscourant (8 januari 2002, nr. 5) en is een wettelijk goedgekeurd middel voor de selectie van de archieven op het beleidsterrein 'staatsschuld' voor de periode 1940-1993.

Het beleidsterrein

De minister van Financiën is de zorgdrager voor de archieven van het beleidsterrein staatsschuld. Het rapport beschrijft in eerste instantie de handelingen van de Agent van de minister van Financiën, de belangrijkste actor op het beleidsterrein. Ook de handelingen van andere actoren, zoals de minister van Financiën en de Directeur van de Grootboeken der Nationale schuld, zijn opgenomen.

De handelingen van de overige 'actoren' zijn alleen onderwerp van onderzoek als die 'actoren' vallen onder de werking van de Archiefwet 1995. Van private instellingen en organen en van particulieren zijn geen handelingen opgenomen.

Het beleid op het gebied van (de financiering van) de staatsschuld is en wordt voor een groot deel vastgelegd in wetten (begroting IXA nationale schuld), algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten en ministeriële regelingen. De wet- en regelgeving is dan ook een belangrijke bron voor dit rapport. Daarnaast is dankbaar gebruik gemaakt van het Documentair Structuurplan (DSP) van het Agentschap, waarin een duidelijke relatie is gelegd tussen handelingen, activiteiten en producten. Ook zijn gesprekken gevoerd met verschillende medewerkers van het Agentschap.

Op het beleidsterrein hebben zich sinds 1993 nogal wat veranderingen voorgedaan. De belangrijkste:

- *Het ontstaan van de Economische en Monetaire Unie (EMU) en de invoering van de euro.*

De Staat der Nederlanden mag, als lid van de EMU, niet langer de Nederlandsche Bank gebruiken voor het tijdelijk aanzuiveren van kastekorten. De Staat moet zich daarvoor op de financiële markt begeven en heeft daarvoor zijn eigen kasmanagement sterk ontwikkeld.

Die markt is, door de invoering van de euro, veel meer dan voorheen een *internationale* financiële markt. De interesse voor beleggen in de Nederlandse

³ 'Die zijn schuld betaalt, verarmt niet': een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld in de periode 1940-1993, p. 1.

- staatsschuld is wereldwijd.
- *Een sterkere nadruk op financieringsbeleid.*
Het uitgeven van leningen is een technisch ingewikkelde aangelegenheid en vereist grote kennis van de internationale financiële markten. De overheid moet voortdurend de afweging maken tussen risico en rente. Daarom wordt het financieringsbeleid, de regels en gebruiken die de Staat hanteert bij het beheren van schulden en het lenen van geld, een steeds belangrijker onderdeel van het beleidsterrein.
- *Nieuwe (simpeler) wetgeving.*
De Grootboekwet, die de grondslag vormde voor een groot aantal handelingen op het beleidsterrein, is vervangen door de Wet administratie grootboekschuld. Leningwetten bestaan niet meer: de minister van Financiën wordt via de begrotingswetten gemachtigd leningen uit te schrijven. Ook verschillende andere wetten zijn ingetrokken.

Het BSD Staatsschuld 2002 was door deze veranderingen bij zijn goedkeuring in 2001 al aan herziening toe. De beschreven handelingen zijn niet langer een adequate weergave van de handelingen op het beleidsterrein. Zeker niet van de handelingen van de belangrijkste actor, het Agentschap van het ministerie van Financiën. En dus zijn ze geen goede indicator van de administratieve neerslag die ontstaat.

Daarom heeft het ministerie van Financiën besloten tot een volledige herziening van het RIO en BSD Staatsschuld.

In het nieuwe RIO (RIO Staatsschuld 2003) zijn alle handelingen uit het RIO van 1995 overgenomen. Het BSD Staatsschuld 2002 zal ook geldig blijven, omdat op basis daarvan mogelijk al vernietigd is.

Een belangrijk verschil is de periodisering. Het beginjaar is, naar de huidige gewoonte, 1945 geworden. Het eindjaar uiteraard 2003.

Raakvlakken met andere beleidsterreinen

Het beleidsterrein van de staatsschuld heeft raakvlakken met verschillende andere beleidsterreinen:

- **Beheer van de Rijksbegroting.** Het is een taak van de minister van Financiën jaarlijks de Begroting voor de Nationale Schuld op te stellen. Via deze begroting krijgt de minister de bevoegdheid leningen uit te geven. De handeling 'Het opstellen van de Begroting van de Nationale Schuld (IXa)' is wel opgenomen in dit BSD, maar de waardering vindt plaats op grond van het BSD van de Rijksbegroting.
Ook tot het beleidsterrein Beheer van de Rijksbegroting horen de garantieleningen, bijvoorbeeld voor instellingen die een geldlening willen afsluiten voor de bouw van een ziekenhuis. De vakminister (van VWS) verplicht zich in dat geval tegenover een geldgever tot het overnemen van de financiële verplichtingen bij het niet nakomen hiervan door de geldnemer. De vakminister gaat een verplichting aan die niet hoeft te leiden tot toekomstige betaling, en die dus geen staatslening is, maar die wel een zeker risico met zich meebrengt. Om te voorkomen dat leningovereenkomsten met mogelijke financiële verplichtingen voor de Staat voorwaarden bevatten die niet stroken met de leningspolitiek van de Staat, mede-ondertekent de minister van Financiën de garantieleningen. Hij staat ook mede borg. De toetsing van de leningen gebeurt op het Agentschap.
- **Naoorlogs rechtsherstel.** De Agent is sinds 1971 belast met een aantal taken van de Afdeling effectenregistratie van de voormalige Raad voor het Rechtsherstel.
De bedoeling van de effectenregistratie was het vaststellen van het eigendom van effecten en het ongedaan maken van onrechtmatige handelingen met effecten tijdens de bezetting. Tot op de dag van vandaag melden zich nog burgers met vooroorlogse effecten. Het Agentschap onderzoekt of deze effecten voorkomen op

de lijst van effecten die aan de Staat zijn toegefallen (manco). Is dat niet het geval, dan heeft de indiener recht op een duplicaat.

- **Vergoeding materiële oorlogs- en watersnoodschaden.** De Agent verrichtte uitbetalingsactiviteiten in het kader van de vergoeding van oorlogsschade. De Directeur van het Grootboek was belast met de uitvoering en het beheer van het Grootboek van de Wederopbouw, dat niet onder de Grootboekwet en ook niet onder de WAG valt.
- **Ontwikkelingssamenwerking.** Het Agentschap voert twee activiteiten op het beleidsterrein van de ontwikkelingssamenwerking:
 - Het deponeren en verzilveren van notes;
 - Het verantwoorden van mutaties en weergeven van standen notes.

Een note is een waardepapier, geen vorm van staatsschuld. Het Agentschap voert deze activiteiten uit in zijn rol als beheerder van de kas en van waardepapieren, maar de activiteiten zelf maken deel uit het beleidsterrein Ontwikkelingssamenwerking.

- **Staatsdeelnemingen.** De Staat neemt onder meer deel in MTS Amsterdam. De Agent vertegenwoordigt de Staat in MTS.

Handelingen

Anders dan in RIO 1995 is in het RIO 2003 een handeling van de minister van Financiën op basis van artikel 105 van de Grondwet (het opstellen van hoofdstuk IXA van de Rijksbegroting Nationale Schuld) opgenomen. Handeling 150 luidt: "Het opstellen van de Begroting van de Nationale Schuld (IXa)."

Reden hiervoor is dat sinds 1995 de machtiging tot het uitschrijven van staatsleningen wordt verleend via de begrotingswetten. Handeling 150, hoewel ook opgenomen in het PIVOT-rapport nummer 15 'Per slot van Rijksrekening', is daarmee essentieel onderdeel van het beleidsterrein.

Dit RIO kent verschillende handelingen voor de grootboeken 2,5 %, 3% en 3,5%. Niet alle grootboeken die de Nederlandse Staat heeft ingesteld spelen een rol op het beleidsterrein van de staatsschuld. De handelingen gebaseerd op het Grootboek voor de Wederopbouw en Grootboek voor de Rijn- en Binnenvloot horen bij het beleidsterrein van de afwikkeling van materiële oorlogsschade na de Tweede Wereldoorlog. Het Grootboek 1946 is ingesteld in het kader van de na-oorlogse geldzuivering en speelt een rol op het beleidsterrein geldsanering. Het Grootboek voor Woningverbetering (1957) hoort bij het beleidsterrein volkshuisvesting.

De handelingen worden (in hoofdstuk 5) beschreven in handelingenblokken:

(X):	Dit is het volgnummer van de handeling. Een uniek nummer dat ook in het basisselectiedocument (BSD) wordt gebruikt.
Actor	Hier staat wie formeel verantwoordelijk is voor de uitvoering van de handeling. Als sprake is van meer dan één actor per handeling, dan worden deze actoren onder elkaar gezet.
Handeling	Een handeling is een complex van activiteiten die een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid.
Periode	Het tijdvak gedurende welke jaren de handeling is verricht. Is er geen eindjaar vermeld, dan wordt de handeling op het moment van het verschijnen van het RIO nog steeds uitgevoerd. Het kan voorkomen dat de op basis van wet- en regelgeving geformuleerde handelingen (<i>nog</i>) niet worden uitgevoerd. Ter complementering van de context worden ook deze handelingen opgenomen.
Grondslag	De wettelijke basis op grond waarvan de actor de handeling verricht. Vermeld worden: <ul style="list-style-type: none">• de naam (citeertitel) van de wet, de algemene maatregel van bestuur, het Koninklijk Besluit of de ministeriële regeling;• het betreffende artikel en lid daarvan;• de vindplaats, dat wil zeggen. de vermelding van Staatsblad of Staatscourant;• wijzigingen in de grondslag en het vervallen hiervan. Als er geen wettelijke grondslag voor een handeling is, kan de <i>bron</i> worden genoemd waarin de handeling staat vermeld.
Product	Het product is het 'documentaire resultaat' van de handeling. De opsomming van producten is niet altijd uitputtend.
Opmerking	Aanvullende informatie. Alleen opgenomen als de handeling toelichting behoeft.

De nummering is niet chronologisch, omdat de nummers uit het oude RIO gehandhaafd zijn, terwijl de hoofdstukindeling wel veranderde.

Indeling van het rapport

Het rapport is als volgt ingedeeld:

Hoofdstuk 1 beschrijft de taken en de organisatie van het ministerie van Financiën en zijn onderdelen die een rol spelen op het beleidsterrein.

Hoofdstuk 2 geeft een historisch overzicht van de ontwikkelingen op het beleidsterrein

Hoofdstuk 3 is een overzicht van de wet- en regelgeving die een rol speelt op het beleidsterrein.

Hoofdstuk 4 bevat beschrijvingen van de actoren die een rol spelen of hebben gespeeld op het beleidsterrein.

In hoofdstuk 5 staan alle handelingen op het beleidsterrein op een rijtje.

In hoofdstuk 6 worden de termen en begrippen die een rol spelen op het beleidsterrein verklaard.

Hoofdstuk 7 is een literatuurlijst.

Hoofdstuk 8 is een lijst van geïnterviewde personen.

Hoofdstuk 1 Organisatie

Taken en organisatie van het ministerie van Financiën

Het ministerie van Financiën formuleert het beleid op het terrein van de financiering en beheersing van de staatsschuld. Het maakt deel uit van de hoofdtaken van Financiën: het zorgen voor voldoende geld in de staatskas en het bewaken van de overheidsuitgaven.

De medewerkers van Financiën houden zich bezig met een breed pakket aan onderwerpen. Fiscale en niet-fiscale wetgeving, het opstellen van de Miljoenennota, het coördineren van de Nederlandse deelname aan de EMU. En dus ook de financiering en beheersing van de staatsschuld.

De organisatie-onderdelen van het ministerie zijn:

- Centrale Directies
- Generale Thesaurie
- Directoraat-generaal Rijksbegroting
- Directoraat-generaal Fiscale Zaken
- Directoraat-generaal Belastingen
- Het Financieel Expertise Centrum

Daarnaast kent Financiën twee landelijke, uitvoerende diensten: de Belastingdienst en de dienst Domeinen, die het staatseigendom beheert.

Generale Thesaurie

De hoofdtak van de Generale Thesaurie is het voorbereiden van het nationale en internationale algemene financieel-economische beleid. Het beleidsterrein van de financiering en beheersing van de staatsschuld is een onderdeel van die hoofdtak. De Generale Thesaurie bestaat uit:

- Directie Financiële Markten (voorheen Binnenlands Geldwezen).
- Directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen.
- Directie Financieringen.
- Directie Algemene Financiële en Economische Politiek.
- Het Agentschap van het ministerie van Financiën.
- Het Financieel Expertise Centrum.

Het Agentschap van het ministerie van Financiën

De meeste handelingen op het beleidsterrein van de financiering en beheersing van de staatsschuld worden verricht door het Agentschap van het ministerie van Financiën.

Het Agentschap is gevestigd in Amsterdam, het financiële hart van Nederland. Het is verantwoordelijk voor de dekking van het financieringstekort van de Staat der Nederlanden - het uitgeven van staatsleningen (Dutch State Loans) en Dutch Treasury Certificates (DTC's) - en voor het beheer van de staatsschuld - het betalen van rente en aflossing.

Ook verzorgt het Agentschap de dagelijkse regulering van het saldo van de schatkist. Het beheert de rekening van de Staat bij de Nederlandsche Bank (DNB) en voert met overschotten en tekorten op die rekening handelingen op de geldmarkt uit.

Daarnaast houdt het Agentschap de minister van Financiën op de hoogte van wat er op de financiële markten gebeurt en geeft het de minister adviezen over hoe zelf op te treden. Door de Nederlandse deelname aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) en de invoering van de euro is het Agentschap in toenemende mate internationaal actief.

Directeur van het Agentschap is de Agent. Het Agentschap kent de volgende afdelingen:

- Geld- en kapitaalmarkt
- Strategisch beleid en research
- Back office & control, bestaande uit:
 - Bureau Financieel-economische zaken.
 - Bureau Documentaire informatievoorziening en facilitaire zaken.
 - Bureau Beheer staatsschuld.

En de stafbureaus

- Bestuurlijke en juridische zaken.
- Systemen.

Hoofdstuk 2 Het beleidsterrein staatsschuld

2.1 Inleiding

De staatsschuld is de langlopende schuld van de centrale overheid.

Overheden lenen geld sinds de Middeleeuwen. In de tijd van de Republiek der Verenigde Nederlanden (1579-1795) leenden steden, provincies, admiraliteiten en generaliteiten voortdurend geld. Vooral om legers op de been te brengen of te houden.

Aan het einde van de achttiende eeuw was de gezamenlijke schuld zo groot, dat de overheden nauwelijks in staat waren de rente te betalen. Laat staan dat de schulden konden worden afgelost.

De Staatsregeling van de Bataafse Republiek maakte op 2 mei 1798 van de verschillende gewesten één staat. De schulden van de gewesten werden net zo ondeelbaar als de staat zelf. Daarmee kwam de staatsschuld tot stand.

De hoogte van die eerste staatsschuld werd bepaald door de schuldbewijzen van de oude schulden in te wisselen tegen zogenaamde 'Nationale Schuldbrieven'. Daarmee werden voor het eerst rentecoupons afgegeven.

De Bataafse Republiek werd al gauw de Republiek Holland. Over de 'Nationale Schuldbrieven' was de overheid niet meer tevreden: de verwisseling kostte enorm veel tijd en bovendien kwamen al gauw vervalste schuldbrieven in omloop.

In 1809 kwam de maatregel die aan alle problemen een einde moest maken: de instelling van het Grootboek der Publieke schuld. In dat Grootboek schreef de Republiek alle schulden op naam in. Om een inschrijving te verkrijgen, moesten alle schuldeisers hun schuldbewijzen inleveren.

De overheid wilde van het Grootboek een nauwkeurige administratie maken. Daarom stelde zij strenge eisen aan het in- en overschrijven van bedragen, het overdragen van rechten aan derden en het betaalbaarstellen van rente.

Van 1810 tot 1813 maakte de Republiek Holland deel uit van Frankrijk. Toen de Fransen in november 1813 vertrokken, zat er niets meer in de schatkist. De Republiek zong op middelen om het vertrouwen van de schuldeisers in Holland te herstellen, de wederopbouw van het land te financieren en de administratie van de staatsschuld te vereenvoudigen.

De keuze viel op een Grootboek der Nationale Schuld waarin alle perpetuele (eeuwigdurende) schulden zouden worden ingeschreven tegen een rente van 2,5 procent. Alle houders van een rekening in het Grootboek der Publieke Schuld moesten zich binnen tien jaar melden om hun schuld over te schrijven. Het Grootboek der Nationale Schuld ging van start op 1 januari 1815.

In de negentiende eeuw en het begin van de twintigste eeuw werden meer grootboeken ingesteld: met rentepercentages tussen de 3 en 5 procent. Veel van die grootboeken vervingen oudere grootboeken.

In 1913 kende de Staat der Nederlanden drie grootboeken: een 2,5%, een 3% en een 3,5%. De Staat constateerde dat de voorwaarden voor inschrijving en overschrijving sterk verouderd waren en niet overeenstemden met het Burgerlijk Wetboek, dat van latere datum was. Daarom kwam de Staat met nieuwe wetgeving die op 1 januari 1914 van kracht werd. De Grootboekwet en het Grootboekbesluit 1913, een wettelijke regeling voor de structuur van de organisatie achter de Grootboeken. De Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld werd verantwoordelijk voor de administratie van alle staatsschuld op naam.

Na 1914 zijn geen nieuwe Grootboeken geopend.

Alleen in de jaren 1931 en 1944 bestond de mogelijkheid een inschrijving op naam te verkrijgen in het bestaande Grootboek 3%.

In 1948 tenslotte werd de Staat der Nederlanden enig aandeelhouder van de Nederlandsche Bank. De resterende aandeelhouders ontvingen een inschrijving in het 2,5% Grootboek voor een bedrag dat twee keer zo groot was als het nominale bedrag van hun aandelen.

Daarna werd het stil rond de Grootboeken. En het totaalbedrag aan ingeschreven grootboekschuld liep door amortisatie, afgifte van schuldbewijzen aan toonder, het in betaling geven van grootboekschuld voor belastingen en het afwickelen van naoorlogse effectenregistratie enorm terug. Van 917 miljoen gulden (417 miljoen euro) in 1914 naar 92 miljoen gulden (42 miljoen euro) in 1994. Of wel: het aandeel van de grootboekschuld in de totale gevestigde schuld ging omlaag van 80,2% naar 0,03%.

Het geringe belang van de Grootboeken voor de staat, de moeizame administratieve afhandeling van de rentebetalingen, de starre regels en het gebrek aan interesse bij het publiek maakten nieuwe wetgeving noodzakelijk.

Daarom kwam de regering in 1995 met de Wet administratie grootboekschuld. Op basis van deze wet wordt de administratie vereenvoudigd en geschoond en kunnen rechthebbenden hun grootboekinschrijving na aanmelding wijzigen in een inschrijving in een schuldregister of schuldbewijzen aan toonder. Voor de wijziging is een termijn van tien jaar gesteld.⁴ De grootboekinschrijvingen die op 1 april 2006 niet zijn aangemeld, zullen vervallen aan de Staat.

De vereenvoudiging van de administratie zal het beheer van de grootboekschuld minimaliseren en in de juiste verhouding brengen tot het belang van de grootboekschuld op het beleidsterrein: het aandeel van die grootboekschuld in de totale gevestigde schuld is nog slechts ongeveer 0,03%⁵.

2.2 Het Agentschap

Het Agentschap van het ministerie van Financiën dateert van 1841. Het begon met twee Agenten die als taak kregen 'behandeling van zoodanige zaken, waaromtrent dit, in het belang van den Lande en in het Gerief van het Publiek geraden zal voorkomen'. De Comptabiliteitswet van 1927 wees voor het eerst de Agent aan als comptabele én als directeur van de Grootboeken⁶.

De belangrijkste taken van de Agent op het beleidsterrein staatsschuld waren:

- uitgeven, registreren en aflossen van staatsleningen;
- op de hoogte blijven van de stand van zaken op de geld- en kapitaalmarkt;
- maandelijks verslag uitbrengen aan de minister van Financiën over de inkomsten en uitgaven van het Agentschap;
- jaarlijks verslag uitbrengen aan de minister van Financiën over de bedrijfsvoering van het Agentschap.

⁴ De meeste informatie over Grootboekschuld is gebaseerd op 'Tweede Kamer der Staten-Generaal, Memorie van toelichting bij: Regeling van een vereenvoudigde administratie van de Grootboekschuld (Wet administratie grootboekschuld), 24 117-3, 1994-1995.'

⁵ Veel handelingen in het RIO 1995 en het RIO 2003 hebben betrekking op de Grootboeken. De reden: er is veel formele wetgeving over de Grootboeken (geweest).

⁶ De titel Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld is niet meer in gebruik, maar de functie bestaat nog wel. Daarom moet de Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld als actor worden beschouwd.

Het Agentschap was daarmee een buitendienst die vrijwel alleen maar uitvoerende, administratieve werkzaamheden verrichtte.

Het beleid was een verantwoordelijkheid van het Bureau Nationale Schuld, een onderdeel van de directie Binnenlands Geldwezen (nu Directie Financiële Markten). Dat duurde tot 1980. Toen werd het Agentschap een afzonderlijke directie en kreeg het meer beleidsmatige taken:

- voorbereiden van wettelijke regelingen en beleid op de geld- en kapitaalmarkt;
- uitgeven van publieke en onderhandse staatsleningen en Schatkistpapier om de financieringsbehoefte te dekken;
- ontwikkelen en beoordelen van leningsystemen;
- voorbereiden en opstellen van de Begroting van de Nationale Schuld (Hoofdstuk IXa).

Het Bureau Nationale Schuld hield in 1991 op te bestaan. Het grootste deel van de taken van het bureau is overgegaan op het Agentschap.

2.3 Nationale schuld en staatsschuld

De hoogte van de staatsschuld speelt een belangrijke rol in de begrotingspolitiek van Nederland. Belangrijke doelstellingen van de begrotingspolitiek zijn vermindering van het financieringstekort en vermindering van de toename van de staatsschuld.

Staatsschuld ontstaat door het uitgeven van leningen. Deze worden uitgegeven in het geval de ontvangsten van de overheid kleiner zijn dan de uitgaven. De financieringsbehoefte is het bedrag dat de Staat jaarlijks moet lenen om een tekort op de begroting te financieren. Omdat tijdens het jaar de ontvangsten en uitgaven van het rijk niet synchroon lopen, worden tevens tijdelijke gelden aangetrokken, zogenoemde overnight-leningen. Voor tijdelijke tekorten kunnen ook DTC's, leningen voor drie maanden tot een jaar, worden uitgegeven. Het afstemmen van de stromen en het plannen van de uitgifte van Staatsleningen is een ingewikkelde puzzel, waarbij de ene factor de andere voortdurend beïnvloedt.

Wie schuld heeft, moet over die schuld rente betalen én die schuld aflossen. De begroting voor Nationale schuld kent ramingen voor de volgende uitgaven en inkomsten:

- de rente en kosten van de vaste schuld;
- de rente en kosten van de vlottende schuld;
- de uitgaven aan aflossing van de vaste schuld;
- de ontvangsten van uitgifte van nieuwe schuld.⁷

Is de schuld groot, dan drukken de lasten van rente en aflossing zwaar op de begroting. De overheid streeft er naar ieder jaar een sluitende begroting te presenteren. Als de begroting in evenwicht is, moeten er desondanks toch nieuwe leningen worden uitgegeven om de bestaande leningen te kunnen aflossen. Nieuwe schulden leiden uiteraard tot nieuwe rente- en aflossingsverplichtingen.

Een gegeven is vast: de staatsschuld vertoont een stijgende lijn. Van 7 miljard gulden (3,2 miljard euro) in 1938, via 26 miljard gulden (11,8 euro) vlak na de oorlog en 358 miljard gulden (175 miljard euro) in 1992 naar 185 miljard euro (407 miljard gulden) in 2002.

De begrippen staatsschuld en nationale schuld zijn, afgezien van een aantal technische definities, vrijwel synoniem. In dit document worden ze als synoniemen gebruikt.

⁷ Comptabiliteitswet, artikel 6.

2.4 Financieringsbeleid

De overheid voert, om de financiering van de staatsschuld rond te krijgen, financieringsbeleid. Financieringsbeleid bestaat uit 'de regels en gebruiken die de Staat hanteert bij het beheren van schulden en het lenen van geld.'⁸ Hoofddoel van het financieringsbeleid is het op efficiënte en effectieve wijze beheren van schulden en lenen van gelden ten behoeve van de Staat. Vanaf halverwege de jaren zeventig is het financieringsbeleid enorm belangrijk geworden. De Nationale schuld nam in die tijd door begrotingstekorten snel toe. In 1980 leende de centrale overheid ongeveer 20 miljard gulden (9,1 miljard euro), in 1990 44 miljard gulden (20 miljard euro). Daardoor deed de overheid jaarlijks een groeiend beroep op de kapitaalmarkt. Het financieringsbeleid kenmerkte zich door 'streven naar soliditeit (= betrouwbaarheid).' Het moest voorkomen dat de overheid ondoordacht handelde op de kapitaalmarkt en aanleiding gaf tot allerlei problemen, zoals:

1. het niet kunnen verkrijgen van de nodige gelden;
2. het opdrijven van de rente;
3. het stimuleren van de inflatie;
4. het frustreren van monetair- en wisselkoersbeleid;
5. een slechte naam als debiteur.

Meer nog dan "het op efficiënte en effectieve wijze beheren van schulden en lenen van gelden ten behoeve van de Staat" had het financieringsbeleid in de jaren tachtig en negentig als doel het dekken van de jaarlijkse financieringsbehoefte. De financieringsbehoefte is de optelling van de aflossing van de schulden en het begrotingstekort.

De overheid meed risico's op de geldmarkt. Die risicomijding bestond in de jaren 1983-1997 uit het uitgeven van leningen met een lange looptijd. Langlopende leningen geven zekerheid over vaste rentekosten over lange tijd, maar kennen (als ze op hetzelfde moment uitgegeven zijn) een hogere rente dan kortlopende leningen.

Ook deed de overheid aan front-loading en leende meer dan de helft van de financieringsbehoefte in de eerste zes maanden van het jaar. Zodat de kans op kastekorten aan het einde van het jaar gering was.

2.5 De Economische en Monetaire Unie (EMU)

Al sinds de jaren vijftig streven de Europese landen naar meer economische en monetaire samenwerking. De totstandkoming van de interne Europese markt aan het einde van de jaren tachtig gaf het laatste zetje. In 1989 verscheen het rapport van het comité-Delors dat de voltooiing van de EMU in drie fasen schetste.

De eerste fase startte op 1 juli 1990, de datum van de volledige liberalisering van het kapitaalverkeer en het verkeer van financiële diensten in de Europese Gemeenschap.

In 1994 ging de EMU de tweede fase in met de oprichting van het Europees Monetair Instituut, het EMI. Tijdens de tweede fase spraken de landen die wilden deelnemen af dat ze discipline op monetair en financieel gebied zouden tonen. Ze moesten voldoen aan strenge eisen op het gebied van de beperking van de inflatie, de hoogte van de staatsschuld en het begrotingstekort, de lange-termijnrente en de fluctuaties van de nationale munt. Bovendien waren de centrale banken verplicht zich los te maken van de politieke autoriteiten. Overheden mochten niet langer bevoorrechte toegang tot financiële instellingen hebben.

De derde fase EMU begon in 1999. De deelnemende landen legden zich vast op begrotingsdiscipline en erkenden economisch beleid als een zaak van gemeenschappelijk belang. De omrekenkoersen van de nationale munten naar de euro werden

⁸ Evaluatie Financieringsbeleid, Kamerstuk 27606-1, 5 februari 2001.

onherroepelijk vastgesteld. De deelnemende landen gaven hun schatkistcertificaten (schuldbewijzen) voortaan uit in euro's.

2.6 Gevolgen van de EMU voor de financiering van de staatsschuld.

De tweede fase EMU maakte een einde aan *het Financieringsarrangement* tussen de Staat en de Nederlandsche Bank. Dat arrangement hield in dat de Nederlandse Bank de tijdelijke kastekorten van de Staat dekte. Ook kon de Staat voor zijn korte-termijn-financieringsbehoeften voor maximaal 150 miljoen gulden renteloos lenen bij de bank. De overheid ving dit op door de introductie van het systeem van *Dutch Treasury Certificates* (DTC). Een DTC is een kortlopende (3, 6, 9 of 12 maanden durende) lening op discountbasis (rente vooraf betaald).

Ook kwam een einde aan de *Voorinschrijvingsrekening* (VIR) van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Via de VIR nam het ABP lange tijd automatisch deel aan iedere schuldemissie.

Gedurende de hele tweede fase EMU kende de Staat het verschijnsel van de *emissieportefeuille*: de mogelijkheid om een deel van de emissie in portefeuille te houden als instrument voor een stabiele prijsvorming.

De derde fase EMU leidde tot nieuwe operationele doelen van het financieringsbeleid:

1. een streven naar liquiditeit en concentratie van de staatsschuld;
De overheid wil dat staatsleningen gemakkelijk verhandelbaar zijn. Daarom geeft zij sinds 1 januari 1999 slechts leningen uit met een (uiteindelijk) volume van minstens 10 miljard euro.
Ook ruilt de Staat oude leningen met een kleiner volume tegen nieuwe of besluit tot inkoop van leningen of tot vervroegde aflossing.
2. een streven naar transparantie van het uitgiftebeleid;
De overheid wil dat iedereen kennis kan nemen van uitgiftes. Ook wil de overheid speculatie met de staatsschuld voorkomen. Speculatie is slecht voor de goede naam. Daarom hanteert de overheid een kalender voor de uitgifte van staatsschulden. Staatsschulden komen dus nooit onverwacht op de markt.
3. een streven naar standaardisatie van het product;
De overheid geeft bijna alleen maar drie- tot tienjarige leningen uit met vaste voorwaarden.
4. de bevordering van de distributie, de promotie en de verhandelbaarheid op de secundaire markt van staatsleningen;
De overheid voerde het Primary-dealerstelsel in: financiële tussenpersonen (primary dealers) en geselecteerde banken (single market specialists) krijgen het exclusieve recht staatsleningen in te kopen met de verplichting dat ze die breed onder de aandacht brengen en verkopen.
5. het opnieuw opzetten van het risicomanagement;
De overheid streeft niet meer naar vaste rentekosten over een langere tijd, maar naar zo laag mogelijke kosten met een aanvaardbaar risico.

2.7 Het Agentschap en het financieringsbeleid

Het Agentschap is een belangrijke partij in het formuleren en uitvoeren van het financieringsbeleid. Het Agentschap heeft de volgende doelstellingen⁹:

1. Het initiëren, ontwikkelen en realiseren van een geld- en kapitaalmarktbeleid gericht op een gezonde en doelmatige financiering door de Staat;
2. Het dekken van de financieringsbehoefte en het reguleren van het schatkistsaldo van de Staat;

⁹ Bedrijfsbureau Generale Thesaurie, Beschikking van Financiën van 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën.

3. Het beheren en administreren van de staatsschuld en de bij het Agentschap berustende gelden en geldswaardige papieren;
4. Het voorzien in de informatiebehoefte met betrekking tot de (inter)nationale financiële markten en de staatsschuld.

Sinds de zevende wijziging van de Comptabiliteitswet per 1 juli 2000 heeft de begroting van de Nationale Schuld niet alleen betrekking op de staatsschuld, maar ook op het kasbeheer van het Rijk.

Het kasbeheer bestaat uit:

- het geïntegreerd middelenbeheer: de geldstromen van de overheidsorganisaties bundelen om een doelmatig beheer van de publieke middelen, efficiencyvoordelen en rentevoordelen mogelijk te maken;
- het betalingsverkeer van het Rijk: een infrastructuur bieden voor het betalingsverkeer van de Rijksoverheid.

De taken die verband houden met het kasbeheer, worden verricht door de afdeling Centraal Kasbeleid van de directie Financiële Markten van het ministerie van Financiën. Het kasbeheer is nauw verbonden met het beleidsterrein staatsschuld, maar maakt er geen onderdeel van uit.

Het beleid op het gebied van de staatsschuld wordt in de praktijk financieringsbeleid genoemd. Beleid om de financiering van de staatsschuld mogelijk te maken. De operationele doelstellingen van het beleid zijn¹⁰:

1. Het inlenen van lange gelden tegen zo laag mogelijke kosten binnen een aanvaardbaar risico op fluctuaties in de budgettaire rentelasten;
2. Bevordering van distributie, promotie, verhandelbaarheid en liquiditeit;
3. In- en uitlenen van korte gelden tegen zo laag mogelijke kosten respectievelijk zo hoog mogelijk opbrengsten binnen een aanvaardbaar risico.

2.8 Oude en nieuwe instrumenten

Het Agentschap heeft een studie verricht naar de optimale strategie voor de financiering van het schatkistsaldo. De nadruk bij die financiering lag traditioneel op het beperken van het kredietrisico en het liquiditeitsrisico (risicomanagement). Het onderzoek liet zien dat financiering van de staatsschuld op daggeldbasis over een periode van enkele jaren leidt tot gemiddeld de laagste rentelasten. De strategie van volledige daggeldfinanciering zou dus de meest efficiënte zijn, maar levert een groter liquiditeitsrisico op dan politiek wenselijk is.

Voor de praktijk van het financieringsbeleid betekent dit dat de Staat het schatkistsaldo zal blijven dekken met de uitgifte van DTC's, korte deposito's en daggeldleningen. Daarnaast is een nieuw instrument geïntroduceerd, de eonia-renteswap.

2.8.1 Primaire markt (de uitgifte van leningen)

Het beleidsterrein staatsschuld kent veel uitvoerende activiteiten. Voor die activiteiten zijn instrumenten nodig.

Met het veranderen van het beleid veranderen ook de producten.

Tot halverwege 1991 was het Nederlandse tendersysteem in zwang. Wie belangstelling had voor inschrijving op een staatslening, moest via zijn bank of commissionair aangeven voor welk bedrag en tegen welke koers hij wilde deelnemen. Met het tendersysteem moesten alle inschrijvingen op dezelfde dag binnen de gestelde tijd plaatsvinden. Bij de Nederlandse tender vindt toewijzing op basis van een uniforme prijs plaats.

¹⁰ Bron: ontwerpbegroting Ixa 2002.

In de zomer van 1991 ging het Agentschap definitief over op toonbankafgifte. Daarbij staat alleen de eerste dag van uitgifte vast en blijft de inschrijving geopend tot het gewenste bedrag binnen is.

Sinds 1999 geeft de overheid staatsleningen uit via het zogenaamde Primary-Dealersysteem. Financiële tussenpersonen (met name banken) zijn verantwoordelijk voor de verkoop van de leningen op de primaire markt.

Momenteel kent het Agentschap nog de volgende vormen van schuld:

- Schuld op naam
 - Grootboeken.
Een Grootboekinschrijving is een eeuwigdurende schuld zonder aflossingsverplichting. Deze vorm van schulduitgifte kende het gedateerde verschijnsel van 'haalrente' en de administratie ervan was buitengewoon arbeidsintensief. Daarom is in 1996 de Wet administratie grootboekschuld van kracht geworden. Die bepaalt dat de administratie van de grootboekschuld moet worden gewijzigd. Iedereen met een grootboekinschrijving moet zich voor 1 april 2006 aanmelden bij het Agentschap van het ministerie van Financiën om zijn inschrijving om te zetten in grootboekobligaties of inschrijvingen in het schuldregister.
 - Schuldregisters.
Staatsschuld in de vorm van naamschuld, d.w.z. op naam van een rechthebbende ingeschreven staatsschuld.
 - Onderhandse leningen.
Onderhandse leningen sloot de overheid op momenten dat het moeilijk was met openbare leningen voldoende geld binnen te krijgen. Sinds 1993 zijn geen onderhandse leningen meer afgesloten.
- Schuld aan toonder
 - Dutch state loans.
Voor de uitgifte maakt de overheid gebruik van de toonbanktechniek (tap auction). De Primary dealers zijn de enige tegenpartijen op deze primaire markt. Leningen zijn sinds 1993 alleen nog maar fixe en worden dus, aan het einde van de looptijd, in één keer afgelost.
 - Schatkistpapier
Verhandelbare waardepapieren. De Staat geeft sinds het vervallen (per 15 januari 1997) van de Wet Schatkistpapier 1976 geen schatkistpapier meer uit. DTC's zijn hiervoor in de plaats gekomen.
 - DTC's.
De overheid geeft DTC's uit via een uniforme prijstender (Dutch auction). Primary Dealers en geselecteerde banken, de Single Market Specialists, kunnen tijdens de veiling aangeven tegen welk rendement zij een bepaalde hoeveelheid DTC's willen afnemen.
 - Strips
Als coupons en hoofdsommen onafhankelijk van elkaar verhandeld kunnen worden, spreekt men van 'strips'.

2.8.2 Secundaire markt (de handel in leningen)

De overheid geeft niet alleen zelf leningen uit, maar treedt soms ook op de secundaire markt op. De overheid doet dat om de staatsschuld in overeenstemming te brengen met het financieringsbeleid. De activiteiten van de overheid op die secundaire markt zijn:

- Terugkoop of omruil van leningen.
- Vervroegde aflossing of terugkoop van leningen die niet goed verhandelbaar zijn.
- Amortisatie van Grootboekschuld: het terugkopen van grootboekinschrijvingen.

2.8.3 Nieuwe instrumenten

De instrumenten die horen bij schuld op naam en schuld aan toonder zijn tamelijk klassieke vormen van leninguitgifte, bedoeld om de financieringsbehoefte te dekken. Het Agentschap reguleert ook het schatkistsaldo. Daarbij maakt het gebruik van deposito's en callgeld-leningen.

Daarnaast gebruikt het Agentschap derivaten (afgeleiden). Instrumenten zijn interest rate swaps (irs), waaronder euro overnight index average swaps (eonia swaps). Een irs is een contract waarmee de ene partij een vaste rente gaat betalen (bijvoorbeeld voor tien jaar) en de andere partij een korte rente gaat betalen (bijvoorbeeld de zesmaandsrente). Per rente-vervaldatum wordt bekeken welke partij netto geld moet ontvangen van de ander, waarna het saldo van de verplichtingen wordt overgemaakt. Een eoniaswap is het ruilen van verplichtingen (rentestromen) op korte termijn.

Sinds 2001 maakt de Nederlandse Staat gebruik van renteswaps. Om het kredietrisico voor de Staat te beperken wordt gewerkt met onderpand. De tegenpartij van de Staat is verplicht onderpand te storten wanneer de renteswap (voor de Staat, t.o.v. de markt) een positieve waarde heeft. Als onderpand worden staatsleningen van kredietwaardige overheden in de EMU, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten en cash geaccepteerd. De waarde van alle swaps en het gestorte onderpand wordt wekelijks bepaald. In april 2001 zijn de eerste renteswaps afgesloten. Door de daling van de rente steeg de waarde van de renteswaps. Hierdoor werd eind oktober 2001 voor het eerst bij enkele tegenpartijen onderpand opgevraagd.

Hoofdstuk 3 Overzicht van wet- en regelgeving op het gebied van de staatsschuld

3.1 Kaderwetgeving

3.1.1 Comptabiliteitswet

Comptabiliteitswet 1927

- Wet van den 21sten juli 1927 houdende regeling van het beheer van 's Rijks financiën (Comptabiliteitswet 1927, Stb. 259). Ingetrokken bij: Comptabiliteitswet 1976
- Besluit van 28 juni 1940, no. 7, houdende bepalingen ter regeling van het financieel beheer der Regeering tijdens haar verblijf buiten het grondgebied in Europa (Comptabiliteitsbesluit, Stb. 1940, A7).
In werking: 6 mei 1941.

Gewijzigd bij:

- Besluit van 3 juli 1941, houdende een regeling ter vervanging van het Koninklijk Besluit van 28 juni 1940, zoals dit is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 1 mei 1941 (Comptabiliteitsbesluit 1941, Stb. 1941, B 67).
In werking: 2 september 1941.

Comptabiliteitswet 1976

- Wet van 8 december 1976 (Stb. 671) gewijzigd bij wet van 31 oktober 1986 (Stb 605), van 23 december 1987 (stb. 606), van 8 december 1988 (Stb. 596), van 25 oktober 1989 (Stb. 490), van 19 december 1991 (Stb. 752), van 24 juni 1992 (Stb. 350), van 3 juli 1992 (Stb. 351), van 23 december 1992 (Stb. 722), van 10 juli 1995 (Stb. 375), van 3 april 1996 (Stb. 366), van 3 juli 1996 (Stb. 378), van 26 februari 1997 (Stb. 96), van 17 december 1997 (Stb. 660), van 28 januari 1999 (Stb. 30) en van 12 april 2001 (Stb. 240), houdende regeling van het beheer van 's Rijks financiën met aantekeningen en uitvoeringsbesluiten (Comptabiliteitswet 1976).
- Wet van 19 december 1991, houdende herziening van de Comptabiliteitswet 1976 met uitzondering van de bepalingen inzake de Algemene Rekenkamer (vierde wijziging van de Comptabiliteitswet 1976)
- Wet van 10 juli 1995, tot wijziging van de Comptabiliteitswet verband houdende met onder andere de introductie van agenschappen, de integratie van de begrotingsartikelen "personeel" en "materieel" en een nadere aanpassing van de financiële verantwoordingsprocedure (zesde wijziging van de Comptabiliteitswet)
- Besluit van 23 januari 1998, houdende regels inzake het kasbeheer bij het Rijk (Besluit kasbeheer 1998).
- Wet van 12 april 2001, houdende wijziging van enkele artikelen van de Comptabiliteitswet onder andere in verband met de verdere invoering van het baten-lastenstelsel als begrotingsstelsel bij het Rijk en de invoering van een interne begrotingsreserve (Zevende wijziging van de Comptabiliteitswet)

Comptabiliteitswet 2001

- Wet van 13 juli 2002 tot vaststelling van de Wet inzake het beheer van financiën van het Rijk (Comptabiliteitswet 2001, Stb. 2002, 413).

3.1.2 Leningwetten

- Wet van 13 december 1939, tot het aangaan van een of meer geldleningen ten laste van het Rijk (Leeningwet 1939, Stb. 1409)
- Wet van 16 februari 1940, tot het aangaan van een geldleening of leeningen ten laste van het Rijk (Stb. 401)

- Wet van 5 juni 1946 (Stb. G 143) tot het aangaan van geldleningen en credietovereenkomsten ten laste van het Rijk.
- Wet van 18 juni 1953 (Stb. 297) tot het aangaan van geldleningen ten laste van het Rijk (Leningwet 1953).
- Wet van 30 juni 1954 (Stb. 272) tot het aangaan van geldleningen ten laste van het Rijk (Leningwet 1954).
- Wet van 27 juli 1955 (Stb. 348) tot het aangaan van geldleningen ten laste van Nederland (Leningwet 1955).
- Wet van 19 maart 1959 (Stb. 69) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1959).
- Wet van 25 mei 1961 (Stb. 164) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1961).
- Wet van 25 april 1963 (Stb. 124) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1963).
- Wet van 4 juni 1964 (Stb. 185) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1964).
- Wet van 25 november 1965 (Stb. 487) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1965).
- Wet van 21 juli 1966 (Stb. 334) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1966).
- Wet van 13 juli 1967 (Stb. 383) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1967).
- Wet van 10 juli 1968 (Stb. 373) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1968).
- Wet van 2 juli 1969 (Stb. 293) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1969).
- Wet van 13 mei 1970 (Stb. 210) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1970).
- Wet van 9 december 1970 (Stb. 569) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1970 II).
- Wet van 26 januari 1972 (Stb. 12) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1971).
- Wet van 29 juni 1972 (Stb. 348) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1972/1973).
- Wet van 19 december 1974 (Stb. 789) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1975 (Leningwet 1975).
- Wet van 18 december 1975 (Stb. 714) tot het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1976 (Leningwet 1976).
- Wet van 23 december 1976 (Stb. 684) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1977 (Leningwet 1977).
- Wet van 12 december 1977 (Stb. 662) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van leningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1978 (Leningwet 1978).
- Wet van 28 december 1978 (Stb. 691) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1979 (Leningwet 1979).
- Wet van 28 november 1979 (Stb. 655) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1980 (Leningwet 1980).
- Wet van 26 november 1980 (Stb. 628) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van leningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1981 (Leningwet 1981).

- Wet van 22 december 1982 (Stb. 710) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1983 (Leningwet 1983).
- Wet van 15 december 1983 (Stb. 615) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden (Leningwet 1984).
- Wet van 20 december 1984 (Stb. 641) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1985 (Leningwet 1985).
- Wet van 20 november 1985 (Stb. 635) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1986 (Leningwet 1986).
- Wet van 12 november 1986 (Stb. 601) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1987 (Leningwet 1987).
- Wet van 18 december 1987 (Stb. 586) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1988 (Leningwet 1988).
- Wet van 1 december 1988 (Stb. 568) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1989 (Leningwet 1989).
- Wet van 13 december 1989 (Stb. 556) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1990 (Leningwet 1990).
- Wet van 19 december 1990 (Stb. 621) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1991 (Leningwet 1991).
- Wet van 19 december 1991 (Stb. 747) tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1992 (Leningwet 1992).
- Wet van 23 december 1992 (Stb. 725) houdende machtiging tot het uitgeven en belenen van schatkistpapier en het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1993 (Leningwet 1993).
- Wet van 23 december 1993 (Stb. 766) houdende machtiging tot het uitgeven van schatkistpapier en het aangaan van geldleningen ten laste van de Staat der Nederlanden in 1994 (Leningwet 1994).

3.1.3 Begrotingen van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA)

Met ingang van 1995 wordt machtiging tot het uitgeven van schatkistpapier en het aangaan van leningen ten laste van de Staat der Nederlanden geregeld via de begrotingen voor de Nationale Schuld.

- Wet van 23 december 1994, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 1995 (Staatsblad 1995 12).
- Wet van 15 december 1995, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 1996 (Staatsblad 1996 9).
- Wet van 13 december 1996, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 1997 (Staatsblad 1997 9).

- Wet van 18 december 1997, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 1998 (Staatsblad 1998 12).
- Wet van 17 december 1998, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 1999 (Staatsblad 1999 6).
- Wet van 16 december 1999, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2000 (Staatsblad 2000 18).
- Wet van 13 december 2000, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2001 (Staatsblad 2001 15).
- Wet van 13 december 2001, houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2002 (Staatsblad 2002 15).

3.1.4 Bankwet

- Bankwet 1937
Besluit van den 1sten maart 1937 (Stb. 401) ter bekendmaking van den tekst der bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn.
In werking: 1 april 1937.
Ingetrokken bij:
Wet van 23 april 1948 (Stb. I 166) houdende nieuwe bepalingen nopens het Statuut van De Nederlandsche Bank N.V. (Bankwet 1948).
- Bankwet 1948
Wet van 23 april 1948 (Stb. I 166) houdende nieuwe bepalingen nopens het Statuut van De Nederlandsche Bank N.V. (Bankwet 1948).
In werking: 1 augustus 1948.
 - Besluit van 22 September 1954 (Stb. 426) houdende goedkeuring van de bevoegdheid van De Nederlandsche Bank N.V tot het kopen en verkopen van schatkistcertificaten, uitgegeven krachtens de Leningwet 1954 (Stb. 272).
 - Wet van 13 juli 1955 (Stb. 335) houdende verhoging van het bedrag, tot hetwelk De Nederlandsche Bank N.V verplicht is aan de Staat renteloze voorschotten te verstrekken.
Gewijzigd bij:
Wet van 9 december 1993 (Stb. 676) tot wijziging van de Bankwet 1948.
Ingetrokken bij:
Wet van 26 maart 1998, houdende nieuwe bepalingen inzake de Nederlandsche Bank N.V. in verband met het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (Bankwet 1998, Stb. 1998 200)

3.1.5 Belegingswet

- Belegingswet
Wet van 29 december 1928 (Stb. 507) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en instellingen (Belegingswet).
Inwerking: 1 januari 1929.
Gewijzigd bij:
Wet van 30 december 1938 (Stb. 416), bekendgemaakt bij besluit van 17 maart 1939 (Stb. 400).
Wet van 17 december 1987 tot wijziging van enige artikelen van de

Beleggingswet (Stb. 570) .

Ingetrokken bij:

Wet van 8 december 1988 (Stb. 562), houdende intrekking van de Beleggingswet.

3.1.6 Algemeen Burgerlijke Pensioenwet

- Wet van 17 december 1987, houdende wijziging van de Algemene Burgerlijke pensioenwet en enige andere wetten in verband met een wijziging van de bestuurlijke structuur van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.
Ingetrokken bij:
Wet van 21 december 1995, houdende privatisering van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (Wet privatisering ABP, Stb. 1995 639).

3.2 Schuld

3.2.1 Grootboekwet

- Wet van 7 april 1913 (Stb. 123) op de Grootboeken der Nationale Schuld (Grootboekwet).

In werking:

1 januari 1914 (Besluit van 5 augustus 1913 (Stb. 354)

Gewijzigd:

- Wet van 14 juni 1956 (Stb. 343) ten aanzien van art.15, lid 1, art.16, art. 44.
- Wet van 30 juni 1967 (Stb. 377) ten aanzien van art. 82, lid 4-7.
- Wet van 3 april 1969 (Stb. 167) art. 12, art. 14, lid 1, art. 44, lid 1.
- Wet van 24 december 1970 (Stb. 612) ten aanzien van art. 83.
- Wet van 6 mei 1971 (Stb. 291) ten aanzien van art.44.
- Wet van 25 oktober 1989 tot invoering van de Boeken 3, 5, en 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, bevattende de aanpassing van de Wet op de Bedrijfsorganisatie en andere wetten (Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw B.W. (achtste gedeelte) (Stb. 490) ten aanzien van de Grootboekwet: art. 6, 10, 14, 32, 33, 35-37, 43-57, 65, 67, 68, 77 (handelingen: art. 49, 50 lid 2, 54).
- Ingetrokken op 1 april 1996 bij:
Wet van 4 oktober 1995, tot regeling van een vereenvoudigde administratie van de Grootboekschuld (Wet administratie grootboekschuld, Stb. 1995 497)

3.2.2 Wet administratie grootboekschuld

- Wet van 4 oktober 1995 tot regeling van een vereenvoudigde administratie van de Grootboekschuld (Wet administratie grootboekschuld, Staatsblad 1995 497).
In werking: 1 april 1996.
 - Besluit van 12 maart 1996, houdende de bepaling van het tijdstip waarop de Wet administratie grootboekschuld in werking treedt (Staatsblad 1996 164)
 - Regeling administratie grootboekschuld (Staatscourant 1996, nr. 60)

3.2.3 Grootboekbesluit 1913

- Besluit van 5 augustus 1913 (Stb. 345) tot uitvoering van de Grootboekwet (Stb. 123) (Grootboekbesluit).
Inwerking: 11 September 1913.
Gewijzigd bij:
 - Besluit van 6 juli 1950, (Stb. K 284) ten aanzien van art. 23 en 24.
 - Besluit van 8 augustus 1964 (Stb. 336) ten aanzien van art. 16, 32, 42 en 53.
- Ingetrokken op 1 april 1996 bij:
Wet van 4 oktober 1995, tot regeling van een vereenvoudigde administratie van de Grootboekschuld (Wet administratie grootboekschuld, Stb. 1995 497)

3.2.3 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van de Grootboeken der Nationale Schuld

- Wet van 23 april 1948 houdende verklaring van het algemeen nut van de naasting van aandelen in het maatschappelijk kapitaal van De Nederlandsche Bank N.V door de Staat en de regeling dier naasting (Wet nopens de naasting der aandelen in de Nederlandsche Bank N.V, Stb. I 165).
- Wet van 9 november 1950, tot verwisseling van leningwetobligaties in Grootboekobligaties en samensmelting van enige amortisatiebepalingen (Wet verwisseling leningwetobligaties in Grootboekobligaties).
Ingetrokken op:
15 januari 1997.

3.2.4 Schuldregisters

- Wet van 13 januari 1949 houdende instelling van schuldregisters voor geldleningen ten laste van het Rijk (Stb. 1949 J 23).
In werking:
26 januari 1949.
- Beschikking van 27 januari 1949 schuldregister 3-3,5% Nederlandse Staatslening 1947 (Stcrt. 28 januari 1949 20).
- Beschikking van 5 mei 1948 Schuldregisters 3% Nederlandse Staatslening per 1962-1964 en 3% Nederlandse Staatslening 1948 (Stcrt. 87).
- Beschikking tot wijziging van de beschikking schuldregisters 3% Nederlandse Staatslening per 1962-1964 en 3% Nederlandse Staatslening 1948 (Stcrt. 5 mei, nr. 87).
- Wet van 30 november 1949 houdende regelen nopens het beheer van schuldregisters voor geldleningen ten laste van het Rijk (Stb. J 529).
In werking: 17 december 1949.
Gewijzigd bij:
Wet van 24 december 1970 (Stb. 612).
- Beschikking Schuldregister 3,5% Nederlandsche Staatslening 1950 van 4 februari 1950 (Stcrt. 6 februari 1950, nr. 26).
- Aanvulling beschikking schuldregister 3.25% Nederlandse Staatslening 1950 van 31 mei 1950 (Stcrt. 1 juni 1950, nr. 104).
- Beschikking Schuldregister van 2 april 1951 3,5% Nederlandse Staatslening (Stcrt. 3 april 1951, nr. 64).
- Beschikking Schuldregisters van 2 juni 1951 3% Nederlandse Staatslening 1937 (Stcrt. 5 juni 1951, nr. 106).
- Beschikking kosten schuldregister van 10 januari 1961 (Stcrt. nr. 7).
- Beschikking van de minister van Financien van 26 april 1963, houdende vaststelling van de Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen, Stcrt. 1963, 81).
In werking:

1 mei 1963

Gewijzigd bij:

- o Beschikking van 28 februari 1979 van de minister van Financiën tot wijziging Beschikking Schuldregister Nederlandse Staatsleningen (Stcrt. 43).
- o Beschikking van 13 december 1985 van de minister van Financiën, tot wijziging Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen (Stcrt. 250).
- o Wijziging tarieven Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen van 20 december 1984 (Stcrt. 4 januari 1984, 3).
- o Ministerieel Besluit van 18 december 1986 houdende wijziging tarieven beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen (Stcrt. 2 januari 1987, 1).
- o Besluit van 18 december 1986 januari 1987, tot Wijziging tarieven Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen (Stcrt. 1).
- o Wijziging Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen 1995 (Staatscourant 1995, 39).
- o Wijziging Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen 27 november 1996 (Staatscourant 1996, 238)
- o Wijziging Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen, 18 december 1997 (Staatscourant 1998, 6).
- o Regeling schuldregisters Nederlandse staatsleningen (Staatscourant 1998, 236).

In werking:

1 januari 1999.

3.2.5 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van de Schuldregisters

- Nadere regelen van de Agent van het ministerie van Financiën van 31 juli 1986 omtrent de inrichting en het beheer van de Schuldregisters

3.2.6 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van Schuld op Naam

- Wet van 23 december 1954 (Stb. 593) houdende instelling van een Rijkspostspaarbank (Postspaarbankwet 1954)
Ingetrokken bij:
Wet van 11 september 1985, houdende regelen met betrekking tot de oprichting van de Postbank N.V. (Postbankwet)
- Wet van 10 juni 1970 (Stb. 320) houdende beëindiging van de gelegenheid tot het verkrijgen van inschrijvingen op Staatsschuldboekjes (Wet beëindiging staatsschuldboekjes 1970).
In werking: 4 augustus 1970

3.2.7 Wet Schatkistbiljetten 1870

- Wet van 4 april 1870 (Stb. 62) houdende bepalingen omtrent de uitgifte van Schatkistbiljetten.
In werking:
29 april 1870.
Gewijzigd bij:
Wet van 7 juli 1965 (Stb. 325) houdende regeling van de vervanging van geschonden en verloren gegane effecten (Effectenvernieuwingswet), waarbij artikel 15 komt te vervallen
Ingetrokken bij:
Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).

- Besluit van 17 februari houdende bepalingen omtrent de uitgifte, opzegging, aflossing en rentebetaling van schatkistbiljetten (Stb. 33).
Ingetrokken bij:
Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).

3.2.8 Wet Schatkistpromessen 1881

- Wet van 5 december 1881 (Stb. 185) houdende bepalingen omtrent de uitgifte van Schatkistpromessen.
In werking:
26 december 1881.
Ingetrokken bij:
Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).

3.2.9 Wet Schatkistpapier 1976

- Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).
In werking:
10 maart 1976.
Gewijzigd bij:
 - Wet van 25 oktober 1989 (Stb. 490) tot invoering van de boeken 3,5 en 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.
 - Wet van 24 juni 1992 (Stb. 350) houdende wijziging van de artikelen van de Comptabiliteitswet inzake de Algemene Rekenkamer.
 Ingetrokken op:
15 januari 1997.

3.2.10. Overige wet- en regelgeving ten aanzien van Schuld aan Toonder

- Wet van den 30sten mei 1847 (Stb. 26) betreffende verliezen door het teloorgaan van schuldbrieven ten laste van het Rijk.
Ingetrokken bij:
Wet van 7 juli 1965 (Stb. 325) houdende regeling van de vervanging van geschonden en verloren gegane effecten (Effecten Vernieuwings Wet) zoals gewijzigd bij Wet van 23 juni 1976 (Stb. 377).
- Effectenvernieuwingswet 1965. Ingetrokken door:
Wet van 16 september 1999 tot wijziging van boek 2 van het BW i.v.m. de invoering van een regeling voor de vervanging van verloren gegane aandeelbewijzen alsmede intrekking van de Effectenvernieuwingswet. (Stb. 1999-408)

3.3 Bijzondere wet- en regelgeving ten aanzien van de nationale schuld in de periode 1940-1945

- Besluit van 23 augustus 1940 (Stb. A 11) houdende bepalingen betreffende opschorting van de aflossing en uitloting van schuldbekentenissen ten laste van den Staat en van de uitbetaling op de bij de schuldbekentenissen behorende coupons alsmede betreffende registratie van die schuldbekentenissen.
- Verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende voorzieningen in kasbehoeften en consolidatie van vlottende schuld (Verordeningenblad 1940, 178).
- Besluit van 21 augustus 1941, (Stb. B 68) houdende nadere bepalingen betreffende de uitbetaling op de bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat

behoorende coupons, in aansluiting op de bepaling van het Koninklijk Besluit van 23 augustus 1940, Stb. A 11).

- Besluit van 11 September 1943, houdende vaststelling van het Besluit op den bijzonderen staat van beleg (Stb. D 60).
- Besluit van 17 februari 1944 (Stb. E 12) houdende machtiging tot het uitschrijven van een geldleening in Suriname ten laste van het Rijk.
- Besluit van 23 maart 1944 (Stb. E 17) houdende bepaling van het aangaan van geldleningen ten laste van het Rijk, tot een som van ten hoogste f. 5.000.000.000.
- Besluit van 23 maart 1944 (Stcrt. 28 maart 1944, no. 62), van den Secretaris Generaal van het Departement van Financien tot verkoopen van inschrijvingen in het Grootboek der Nationale Schuld.
- Besluit van 19 juni 1944 (Stb. E 43), houdende vaststelling van het Aanwijzingsbesluit Militair Gezag.
- Besluit van 22 augustus 1944, houdende wijziging van het Besluit op den bijzonderen staat van beleg (Stb. E 65).
- Besluit van 17 September 1944 (Stb. E 100), houdende vaststelling van het Besluitherstelrechtsverkeer.
- Besluit van 20 September 1944 (Stb. E 120), houdende wijziging van de Instructies behorende bij het Aanwijzingsbesluit Militair Gezag
- Besluit van 14 november 1944 (Stb. E 137) houdende machtiging tot het aangaan van een dollarlening ten laste van het Rijk.
- Besluit van 30 november 1944 (Stb. E 146), houdende regelen omtrent de uitbetaling in Nederland van coupons behorende bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat.
- Besluit van 15 januari 1945, (Stb. F 5) houdende regelen omtrent de uitgifte, de aflossing en de verlenging van de looptijd van schatkistpapier.
- Besluit van 24 februari 1945, houdende verlenging van de werking van het Besluit op den bijzonderen staat van beleg (Stb. F 17), waarbij de beëindiging van de staat van beleg op 4 September 1945 wordt bepaald.
- Besluit van 30 maart 1945 (Stb. F 37), houdende nadere regeling omtrent de uitbetaling in Nederland van coupons, behorende bij de schuldbekentenissen ten laste van de Staat.
- Besluit van 30 mei 1945 (Stb. F 86), houdende nadere voorzieningen ten aanzien van de regelingen voor de uitbetaling van coupons getroffen in de Koninklijke Besluiten van 30 maart 1945 (Stb. F 37) en van 8 mei 1945 (Stb. F. 71).
- Besluit van 16 juni 1945 (Stb. F 109), houdende regelen omtrent de uitgifte, de aflossing en de verlenging van de looptijd van schatkistpapier.
- Besluit van 26 juli 1945 (Stb. F 126), houdende nadere aanvulling van het Koninklijk Besluit van 30 maart 1945 (Stb. F 37), betreffende nadere regeling omtrent de uitbetaling in Nederland van coupons, behorende bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat.
- Besluit van 13 September 1945 (Stb. F 174), betreffende een geldlening ten laste van het Rijk, in andere dan Nederlandsche munt tot een gezamenlijk bedrag van ten hoogste twee miljard gulden.
- Beschikking van 25 September 1945, (Stb. F 197) van de minister van Financiën houdende vaststelling van de Beschikking Registrering Schatkistpapier 1945.
- Besluit van 17 oktober 1945 (Stb. F 232), houdende nadere regelen omtrent de uitloting en aflossing van schuldbekentenissen ten laste van het Rijk en van Nederlandsch-Indië.
- Besluit van 8 november 1945 (Stb. F 251), betreffende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 30 maart 1945 (Stb. F 37), houdende nadere regeling omtrent de uitbetaling in Nederland van coupons, behorende bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat.

- Besluit van 14 november 1945 (Stb. F 268), houdende machtiging tot het vestigen van schuldverplichtingen ten laste van het Rijk.
- Besluit van 19 november 1945 (Stb. F 285), houdende wijziging van het Koninklijk Besluit van 30 mei 1945 (Stb. F 86), houdende nadere voorzieningen t.a.v. de regelingen voor de uitbetaling van coupons getroffen in de Koninklijke besluiten van 30 Maart 1945 (Stb. F 37) en van 8 mei 1945 (Stb. F 71).
- Besluit van 3 december 1945 (Stb. F 309), houdende intrekking van het besluit van 21 augustus 1941 (Stb. B 68), houdende nadere bepalingen betreffende de uitbetaling op de bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat behorende coupons, in aansluiting op de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 23 augustus 1940 (Stb. A 11).
- Rijkswet van 9 maart 1967 (Stb. 163) houdende regelen inzake de opheffing van de Raad voor het Rechtsherstel.¹¹

3.4 Overige wet- en regelgeving ten aanzien van de nationale schuld

- Wet van den 1sten november 1934 (Stb. 558), tot het aangaan van een of meer geldleningen ten laste van Nederlandsch-Indië.
In werking: 2 november 1934.
- Wet van den 8sten april 1937, houdende conversie van Nederlandsch-Indische Schuld (Nederlandsch-Indische Conversieleeningwet 1937).
- Besluit van 27 november 1940 (Stb. A 17) houdende bepalingen ten aanzien van het achterwege laten van de uitloting en de schulddelging in 1940 en 1941 van Nederlandsch-Indische leningen.
- Besluit van 11 September 1941 (Stb. B 74), nopens het achterwege laten van de uitloting van de schulddelging van Nederlandsch- Indische leeningen in 1942.
- Besluit van 23 december 1943 (Stb. D 59) houdende het onder de huidige omstandigheden achterwege laten van uitloting en schulddelging van de Nederlandsch-Indische leeningen 1935, 1937 en 1937 A.
- Wet van 28 december 1946, (Stb. G 407) tot het aangaan van geldleningen ten laste van het Rijk ter conversie van uitstaande schuld (Conversieleningwet 1946).
- Wet van 18 maart 1948 (Stb. 1115) tot het aangaan van geldleningen ten laste van het Rijk ter conversie van uitstaande schuld (Conversieleningwet 1948).
- Wet van 9 november 1950 (Stb. K 494) tot verwisseling van leningwetobligaties in Grootboekobligaties en samensmelting van enige amortisatiebepalingen.

3.5 Beschikkingen van het ministerie van Financiën

- Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam van 9 februari 1933, regelende het beheer en bewaring van geldswaarden bij het Agentschap.
- Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam van 8 september 1949 .
- Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M.

¹¹ Bij wet van 7 januari 1971 houdende regelen inzake de opheffing van de afdeling effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel, is de Afdeling Effectenregistratie opgeheven. Op grond van artikel II zijn de taken en bevoegdheden, met uitzondering van die tot het geven van beslissingen over het eigendom, overgegaan op de minister van Financiën, aan wie ook de zorg over de archiefbescheiden is opgedragen. De minister heeft de Agent van het ministerie van Financiën, bij brief van 1 oktober 1971, nr. A71/13022, belast met deze taken en bevoegdheden.

3.6 Overige

- Agentschap van het ministerie van Financiën, Algemene voorwaarden Primary dealers, 1999.
- Notitie van 6 oktober 1998, nr. 98/584 inzake invoering Primary Dealerstelsel.
- Ministerie van Financiën - Taak en Organisatie (1989).
- Brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer over 'Oprichting MTS Amsterdam', 11 mei 1999 (26 535, vergaderjaar 1998–1999 nr. 243).

Hoofdstuk 4 Actoren

De minister van Financiën

De Comptabiliteitswet 2001 belast de minister van Financiën met de zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld. Ook is de minister verantwoordelijk voor het opstellen van de Begroting voor de Nationale Schuld. Die begroting geeft de minister ook jaarlijks het recht leningen uit te geven op naam van de Staat.

Onder de minister van Financiën vallen:

De Agent van het ministerie van Financiën

De Agent geeft leiding aan het Agentschap en is verantwoordelijk voor het beheer van de bij het Agentschap berustende geldswaarden. Hij fungeerde tot 1995 ook als Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld.

Tussen 1940 en 1980 bestonden de werkzaamheden van de Agent voornamelijk uit het administratief beheer van de Nederlandse staatsschuld. Vanaf 1980 zijn de taken van de Agent uitgebreid en hebben een beleidsvoorbereidend karakter gekregen. Het Agentschap bereidt het financieringsbeleid voor en voert de meeste handelingen op het beleidsterrein uit. In de organisatiebeschikking 2001¹² zijn de doelstellingen van het Agentschap vastgesteld:

- Het initiëren, ontwikkelen en realiseren van een geld- en kapitaalmarktbeleid gericht op een gezonde en doelmatige financiering door de Staat;
- Het dekken van de financieringsbehoefte en het reguleren van het schatkistsaldo van de Staat;
- Het beheren en administreren van de staatsschuld en de bij het Agentschap berustende gelden en geldswaardige papieren;
- Het voorzien in de informatiebehoefte met betrekking tot de (in-ter)nationale financiële markten en de staatsschuld.

Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld

De directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld werd door de Grootboekwet belast met het beheer van de Grootboeken van de Nationale Schuld. De Wet administratie grootboekschuld (WAG 1995) verving de Grootboekwet. Grootboeken bestaan niet meer, alleen nog grootboekleningen. Door de WAG is de functie van directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld opgeheven.

Secretaris-generaal van het Departement van Financiën

De Secretaris-generaal van het Departement van Financiën was gedurende de Duitse bezetting - bij afwezigheid van de minister van Financiën - belast met de zorg voor de totstandkoming, wijziging en intrekking van de wet- en regelgeving, onder gezag van de Rijkscommissaris.

Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds

Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds was volgens de Beleggingswet verplicht een deel van de jaarlijkse pensioenpremies te beleggen in de Nationale Schuld. Vanaf 1987 gebeurde dat, op basis van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet, via een speciale rekening, de zogenaamde Voorinschrijvingsrekening. Vanaf 1 januari 1994 is deze verplichte vorm van beleggen niet meer geoorloofd. Dat is een EMU-afpraak. Sinds die datum is het ABP geen actor meer op dit beleidsterrein.

¹² Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M.

Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer, een College van Staat, heeft een controlerende functie voor de staatsschuld. Tot 1 januari 1992 had de Rekenkamer de plicht alle leningen van de Staat te registreren. Een wijziging van de Comptabiliteitswet maakte aan die verplichting een einde. Sinds 1992 is de Algemene Rekenkamer geen actor meer op dit beleidsterrein.

Ambassadeur

De ambassadeur vormt, tezamen met zijn ambtelijk gevolg (ambassadepersoneel), de permanente diplomatieke missie in een buitenlandse hoofdstad. Zij stellen verklaringen van echtheid van de handtekening van een in het buitenland verblijvend persoon op, noodzakelijk voor een verrichting bij de Grootboeken. Als het nodig is, wordt ook een in-levenverklaring opgesteld.

Centrale Beleggingsraad

De Centrale Beleggingsraad heeft bestaan van 1928 tot 1988. De Raad was belast met het regelen van de belegging van gelden van onder meer het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds. De Wet Privatisering ABP (1987) droeg de bevoegdheid voor beleggingsbeslissingen op aan het bestuur van het ABP. De Sociale Verzekeringsbank nam de taken voor het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds over. De intrekking van de Beleggingswet in 1988 betekende ook het einde van de Centrale Beleggingsraad.

Consul

Een consul is een ambtenaar van de Buitenlandse Dienst en heeft o.a. tot taak de bescherming van de belangen van de Staat en van zijn onderdanen en het bevorderen van de handel. Daarnaast treedt hij op als notaris en ambtenaar van de burgerlijke stand en beschermt de belangen van de eigen onderdanen in geval van erfopvolging. De consulaire ambtenaar is een ambtenaar door de Consulaire Wet van 25 juli 1871 bevoegd tot het opmaken van akten van de burgerlijke stand en andere burgerlijke akten. Zo maakt de consulaire ambtenaar ten behoeve van erfgenamen van een ingeschrevene in het grootboek, wiens nalatenschap is opengefallen in de Kolonien of bezittingen van het Rijk of elders in het buitenland, een verklaring van erfrecht op.

Conversiecommissie

De Conversiecommissie speelde tot 1993 een rol. Die commissie bestond uit deskundigen op het gebied van de kapitaalmarkt die op persoonlijke titel bij elkaar kwamen voor de uitgifte van een openbare staatslening. De deskundigen waren de Agent en topmensen van banken, pensioenfondsen en de Nederlandse Bank. Ze bespraken de lening en gaven de minister advies over de voorwaarden. Vervolgens maakte de minister de voorwaarden bekend en zorgde het Agentschap voor een prospectus en advertenties in dagbladen. Sinds 1993 is de Conversiecommissie geen actor meer op dit beleidsterrein.

Invaliditeits- en Ouderdomsfonds

De minister van Financiën had tot 1988 het recht om de jaarlijkse afdracht van pensioenpremies aan het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds te gebruiken voor de financiering van de staatsschuld. De intrekking van de Beleggingswet maakte een einde aan dat recht. Sinds 1988 is het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds geen actor meer op dit beleidsterrein.

Militair Gezag

Het Militair Gezag is het orgaan dat van September 1944 tot maart 1946 in

Nederland is opgetreden en daarbij in de plaats van de burgerlijke overheid in het pas bevrijde gebied het burgerlijk bestuur uitoefende.

Minister van Koloniën

De minister van Koloniën was betrokken bij de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving op het terrein van Nationale Schuld voor zover het geldleningen ten laste van Nederlandsch-Indië betrof.

MTS Amsterdam

MTS Amsterdam is op 1 juli 1999 opgericht. Het is een elektronisch handelsplatform in Nederlandse staatsobligaties, opgericht door de Nederlandse Staat, Primary Dealers en MTS S.p.A. (systeembouwer). MTS is in 1988 geïntroduceerd door het Italiaanse ministerie van Financiën en later geprivatiseerd.

De kerntaak van MTS is: "Het opzetten, organiseren en beheren van het elektronische systeem voor de handel in Nederlandse staatsobligaties."

MTS staat onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

MTS is een interdealerbroker, een partij die de koop en verkoop van obligaties als middelaar tot stand brengt. De feitelijke verkoop geschiedt via het MTS-systeem, op het beeldscherm staan de bied- en laatprijzen met bijbehorende hoeveelheden.

MTS is *quote-driven*, d.w.z. de Primary Dealers moeten zowel prijzen voor aankoop als voor verkoop aangeven: "Het resultaat is een reeks van elkaar deels overlappende quotes, die uitmonden in een zeer geringe marge tussen beste bied- en laatprijs. Posities kunnen aldus tegen gunstige prijzen en geringe transactiekosten worden afgewikkeld, hetgeen maatgevend is voor de liquiditeit van een markt."

MTS is georganiseerd als N.V. zonder Raad van Commissarissen (RvC), met een Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) die de Raad van Bestuur benoemt en de jaarrekening beoordeelt en goedkeurt.

Een afgevaardigde van het Agentschap zit de Raad van Bestuur (RvB) en de AvA voor.

De RvB besluit welke staatsobligaties via MTS worden verhandeld, welke instellingen worden toegelaten voor de handel en aan welke criteria die instellingen moeten voldoen.

De Staat neemt deel aan MTS vanuit de volgende overwegingen:

- Het waarborgen van een goede positie als emittent (uitgever van waarde) op de eurokapitaalmarkt.
- De erkenning dat een elektronisch handelssysteem noodzakelijk is in de professionele obligatiehandel.
- De wetenschap dat een elektronisch handelssysteem de liquiditeit, transparantie en toegankelijkheid van de markt in Nederlandse staatsleningen verbetert.
- Het behartigen van de belangen van de Staat via het voorzitterschap van de MTS.
- Het streven naar een volledig elektronische emissie van staatsleningen in de toekomst.
- Het benadrukken van het belang van Amsterdam als financieel centrum.

Nederlandsche Bank N.V.

De Bankwet bepaalde dat de Nederlandsche Bank de taak had schatkistpapier van het Rijk voor de vervaltijd ten gelde te maken en het te kopen en verkopen. Ook mocht de Staat tot 150 miljoen gulden (euro) renteloos lenen bij de bank. Daarnaast had de minister van Financiën in 1984 een Financieringsarrangement met de Bank gesloten ter dekking van tijdelijke kastekorten. Afspraken binnen de EMU maakten aan deze functie in 1994 een einde. Momenteel is de Nederlandsche Bank geen actor meer.

Notaris

De Grootboekwet belast de notaris met het opmaken van verklaringen ten behoeve van personen die, bij het overlijden van een houder van een rekening in de Grootboeken der Nationale Schuld, een beroep doen op erfrecht.

Rechterlijke macht

De rechterlijke macht is de term voor de gezamenlijke rechters en tevens de aanduiding voor de rechtsprekende bevoegdheid die zij uitoefenen. Artikel 1 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie bepaalt dat de rechterlijke macht wordt uitgeoefend door kantongerechten en arrondissementsrechtbanken, de gerechtshoven en de Hoge Raad. De rechterlijke macht wordt o.a. de Grootboekwet belast met het wijzen van vonnis in zaken waarbij er onduidelijkheid heerst over de eigendom van een inschrijving of wanneer deze inschrijving wordt betwist.

Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandse gebieden

De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandse gebieden werd bij decreet van 18 mei 1940 belast met het opperste rechtsgezag tijdens de bezetting. Hij was gerechtigd tot het uitvaardigen van verordeningen met de kracht van wet.

Hoofdstuk 5 Handelingen

5.1 Algemene handelingen

De algemene handelingen zijn de handelingen die op ieder beleidsterrein voorkomen, zonder dat daar een specifieke grondslag voor is. Vaak zijn in wet- en regelgeving verschillende artikelen te vinden die een actor belasten met het vaststellen van beleid op het beleidsterrein. Voor het gemak en de duidelijkheid wordt voor al die handelingen dan één algemene handeling geformuleerd.

(103)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden en uitbrengen van jaarverslagen van het Agentschap.
Periode: 1949-1993
Grondslag: Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam van 8 september 1949, art. 6.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (121).

(108)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van mededelingen en kwartaaloverzichten aan de Staten Generaal over leningen die ten laste van de Staat zijn aangegaan.
Periode: 1945 - 1994
Grondslag: Leningwetten 1940-1994.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (121).

(110)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden en opstellen van het 'Weekbericht'.
Periode: 1953-1993
Bron: Rapport van 4 augustus 1992 van het ministerie van Financiën te Amsterdam.¹³
Vervallen vanwege handeling (121).
Opmerking: Het Weekbericht gaf o.a. informatie over afgesloten onderhandse leningen.

(120)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden, (mede)vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid op het gebied van de staatsschuld.
Periode: 1993 -
Grondslag: ---
Product: Beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen en evaluaties
Opmerking: 1. De eigenlijke vaststelling van het beleid vindt plaats door de minister of in voorkomende gevallen in de ministerraad.
2. Onder deze handeling valt:

- Het voorbereiden en vaststellen van het financieringsbeleid.
- Het voeren van overleg met andere ministers en vertegenwoordigers van uitvoeringsorganen.
- Het initiëren, ontwikkelen en realiseren van een geld- en kapitaalmarktbeleid gericht op een gezonde en doelmatige financiering door de Staat.
- Het voorbereiden van een standpunt ter inbrenging in de

¹³ Deze bron wordt genoemd in RIO Staatsschuld 1995, maar bleek in 2003 onvindbaar.

- ministerraadsvergaderingen.
- Het leveren van bijdragen aan het overleg en het voeren van overleg met het Staatshoofd.
- Het leveren van commentaar op de rechts- en doelmatigheidscontroles van de Algemene Rekenkamer.
- Het verzoeken om advies aan een externe adviescommissie.
- Het informeren van het Kabinet van de Koningin over ontwikkelingen.
- Het adviseren en informeren van de politieke en ambtelijke leiding over het financieringsbeleid en staatsschuld.
- Het opstellen dan wel leveren van bijdragen aan introductiedossiers (ABC-notities) ten behoeve van nieuwe bewindslieden en ambtelijke top-functionarissen.
- Het behandelen van en adviseren over juridische vraagstukken met betrekking tot het financieringsbeleid, het schuldbeleid en het beleid op de (inter)nationale financiële markten.

(121)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het opstellen van periodieke verslagen.
 Periode: 1993 -
 Grondslag: Onder meer:

- Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam van 8 september 1949, art. 6.
- Leningwetten 1940-1994.
- Rapport van 4 augustus 1992 van het ministerie van Financiën te Amsterdam.

 Product: Series jaarverslagen (jaarberichten), kwartaalverslagen (kwartaalberichten), maandverslagen, weekverslagen (weekberichten).

(122)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het beantwoorden van Kamervragen en het op verzoek informeren van de Kamers der Staten Generaal over de staatsschuld.
 Periode: 1945-
 Grondslag: ---
 Product: Brieven, notities.

(123)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het verstrekken van informatie aan de Commissies voor de Verzoekschriften van de Staten Generaal, aan overige kamercommissies en aan de Nationale Ombudsman naar aanleiding van klachten van burgers op het gebied van de staatsschuld.
 Periode: 1945-
 Grondslag: ---
 Product: brieven, notities

(124)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het beslissen op beroepsschriften naar aanleiding van beschikkingen inzake de staatsschuld en het voeren van verweer in beroepsschriftenprocedures voor de Raad van State en/of kantonrechter.
 Periode: 1945-
 Grondslag: ---
 Opmerking: Zie tevens het PIVOT-rapport nr. 17 'Driemaal 's Raads recht' betreffende

de Raad van State.

(125)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen over de staatsschuld.
Periode: 1945-
Grondslag: Grondwet 1938, artikel 5, gewijzigd bij de Wetten van 27 december 1946 (Stb. G 398), 3 september 1948 (Stb. I 410-1 413), 22 mei 1953 (Stb. 261), 22 juni 1953 (Stb. 295), 23 augustus 1956 (Stb. 435-445), 11 september 1956 (Stb. 472), 14 november 1963 (Stb. 462-465), 17 december 1963 (Stb. 536), 10 februari 1972 (Stb. 102,103, 105-108), 11 maart 1972 (Stb. 104), 17 april 1972 (Stb. 193), 19 januari 1983 (Stb. 15-51), 17 februari 1983 (Stb. 70), 3 juni 1987 (Stb. 270 en 271), 25 juli 1987 (Stb. 458), 10 juli 1995 (Stb. 401, 402, 403 en 404), 29 maart 1996 (Stb. 218), 25 februari 1999 (Stb. 133, 134 en 135), 6 oktober 1999 (Stb. 454), 22 juni 2000 (Stb. 294), 7 februari 2002 (Stb. 144), 9 april 2002 (Stb. 200).
Product: Brieven, notities.
Opmerking: Het gaat ook om verzoeken door particulieren, bedrijven en organisaties om informatie in het kader van de Wet Openbaarheid Bestuur

(127)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten over de staatsschuld.
Periode: 1945-
Grondslag: ---
Product: Voorlichtingsplannen, voorlichtingsmateriaal, websites.

(128)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden en begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek over de staatsschuld.
Periode: 1945-
Grondslag: ---
Product: Nota's, notities, onderzoeksrapporten.

(143)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het verlenen van technische bijstand aan buitenlandse overheden bij het opzetten of verbeteren van de organisatie rond de staatsschuld.
Periode: 1945 -
Bron: Besluitvorming Directeuren Generale Thesaurie, instelling coördinator TA bij directie BFB, zie ook: e-mail Rits de Boer 15 januari 2003.
Opmerking: De buitenlandse overheden waaraan bijstand wordt verleend, zitten in de 'kiesgroep' waarvan Nederland de vertegenwoordiger (bewindvoerder) is bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank. Nederland vertegenwoordigt Cyprus, Israël, Roemenië, Bulgarije, Oekraïne, Moldavië, Georgië, Armenië, Macedonië, Kroatië en Bosnië. Het systeem van vertegenwoordiging door middel van kiesgroepen bestaat sinds 1944.

(149)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën

Handeling: Het voeren van (internationaal) overleg over financieringsbeleid en staatsschuld.
Periode: 1993-
Grondslag: ---
Product: Vergaderverslagen, standpuntbepalingen, instructies.
Opmerking: Het gaat vooral om overleg met banken, clearinghuizen en buitenlandse overheden.

(150)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van de Begroting van de Nationale Schuld (IXa).
Periode: 1945 -
Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art 8.1 en art 16.3. Comptabiliteitswet 2001, art. 19.3 en art. 33. Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden van 24 augustus 1815, artikel 105.
Product: Begrotingswet.
Opmerking: Onder deze handeling valt ook het opstellen van meerjarenramingen van de begroting b.

(19)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opstellen van Meerjarenramingen van de rente- en aflossingslasten.
Periode: 1945-1993
Grondslag: Ministerie van Financiën – Taak en Organisatie (1989), Comptabiliteitswet 1976, art. 16, lid 3.
Product: Meerjarenramingen
Opmerking: Vervallen. Is opgenomen in de begroting van de Nationale Schuld. Zie handeling (150).

(89)

Actor: Minister van Financiën
Minister van Justitie
Minister van Buitenlandse Zaken
Minister van Koloniën
Handeling: Het instellen van een onderzoek naar de omvang van het aantal schuldbekentenissen uit de oorlogsperiode die ten laste van de Staat kwamen.
Periode: 1945
Grondslag: Besluit van 23 augustus 1940 (Stb. A 11), art. 2.
Product: Rapporten.
Opmerking: Het gaat om schuldbekentenissen van natuurlijke of rechtspersonen ten laste van de Staat. Zowel de schuldbekentenissen als de bezitters dienden zich op 1 mei 1940 buiten vijandelijk of bezetgebied te vinden dan wel geen ingezetene te zijn van een staat waarmee het Koninkrijk in oorlog was.

(104)

Actor: Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld
Handeling: Het jaarlijks uitbrengen van verslag aan de minister van Financiën over de dienst van de Grootboeken.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekbesluit 1913, art. 69.
Product: Jaarverslagen
Opmerking: Vervallen vanwege Wet administratie grootboekschuld.

(119)

Actor: Het Militair Gezag
Handeling: Het opstellen van mededelingen voor de minister van Financiën over beslissingen die genomen zijn over uitgifte, aflossing en verlenging van schatkistpapier.
Periode: 1945-1946
Grondslag: Besluit van 18 januari 1945 (Stb. F 5), art. 5.

5.2 Het voorbereiden van wet- en regelgeving

De handelingen (151), (152) en (153) zijn eigenlijk algemene handelingen op het gebied van de wet- en regelgeving. Zij vervangen specifieke handelingen zoals die waren geformuleerd in het RIO Staatsschuld 1995 en het BSD Staatsschuld 2002.

Die specifieke handelingen zijn afgesloten per 1993 omdat het RIO Staatsschuld 1995 en het BSD Staatsschuld 2002 de periode tot 1993 tot onderwerp hadden.

Uitzondering zijn de specifieke handelingen die in de periode 1993-2003 zijn afgesloten door wijziging van wetgeving. Die handelingen zijn afgesloten in het jaar van het vervallen van hun grondslag.

(57)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het stellen van regels voor een veilige bewaring van, en controle op de geldswaarden.
Periode: 1949 -
Grondslag: Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam van 8 september 1949, art. 2.
Product: Regeling kluisbeheer.

(151)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van wetgeving op het gebied van de staatsschuld.
Periode: 1993-
Bron: Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M, art. 2.1.

(152)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van ministeriële regelingen op het gebied van de staatsschuld.
Periode: 1993-
Bron: Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M, art. 2.1.

(153)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van algemene maatregelen van bestuur op het gebied van de staatsschuld.
Periode: 1993-
Bron: Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M, art. 2.1.

(1)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wetten voor geldleningen ten laste van de Staat.
Periode: 1945 - 1994
Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 39, sinds 1992: art. 28.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (150).

(4)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het vaststellen, intrekken en wijzigingen van ministeriële regelingen waarin de minister de tijdstippen bepaalt waarop het nodig is de schatkist tijdelijk te versterken met voorschotten van De Nederlandsche Bank.
Periode: 1945 - 1993
Grondslag: Bankwet 1937, art. 16, eerste lid, gewijzigd bij Bankwet 1948 in art. 20, eerste lid.
Opmerking: Vervallen bij wet van 9 december 1993 (Stb. 676) tot wijziging van de Bankwet 1948.

(7)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het bij ministeriële regeling vaststellen van de bedragen van de gelden die het Algemeen Burgerlijke Pensioenfonds en het Invaliditeits- en ouderdomsfonds in de Nationale Schuld van de Staat beleggen.
Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en -instellingen /art. 1, gewijzigd bij Wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568), art. L 17.
Opmerking: Vervallen per 1 januari 1996 op grond van de Wet Privatisering ABP, art. 77 (intrekking van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987).

(27)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, vaststelling, wijzigingen intrekking van algemene maatregel(en) van bestuur inzake de Grootboeken der Nationale Schuld.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet/ art. 3 vierde lid, art. 23 eerste lid, art. 27, art. 38 eerste lid, art. 64 eerste en tweede lid, art. 74, art. 81.
Product: Grootboekbesluit 1913. Besluit van 5 augustus 1913, (Stb. 345) tot uitvoering van de Grootboekwet, (Stb. 123).
Opmerking: Vervallen vanwege Wet administratie grootboekschuld.
Het gaat om:

- Art. 3, vierde lid
- De grootte van de bedragen waarvoor rentebewijzen en schuldbekentenissen ten laste van de Staat aan schuldeisers kunnen worden uitgegeven;
- De wijze en voorwaarden waarop inschrijvingen van rekeningen tussen de Staat en zijn schuldeisers in de Grootboeken der Nationale Schuld kunnen worden overgeschreven in afzonderlijke Grootboeken;
- De wijze en voorwaarden waarop aan houders van rentebewijzen aan toonder ten laste van de Staat, rentebewijzen van andere bedragen kunnen worden verstrekt;
- De wijze en voorwaarden waarop schuldbekentenissen ten laste van de Staat aan toonder worden verwisseld in inschrijvingen en omgekeerd;
- De wijze en voorwaarden waarop schuldbekentenissen zullen worden verwisseld in schuldbekentenissen van andere bedragen;
- De wijze en voorwaarden waarop de in schuldbekentenissen aan toonder verwisselde Grootboekschuld alsmede de schuld die door de Staat voor amortisatie is ingekocht, geboekt zal worden;
- Art. 23 eerste lid De wijze en voorwaarden waarop onjuistheden in de

Grootboeken, die het gevolg zijn van verkeerde opgaven van partijen, op verzoek van die partijen worden verbeterd;

- Art. 27 Het regelen van de tijden waarop het kantoor van de Grootboeken der Nationale Schuld te Amsterdam voor publiek geopend is;
- Art. 38 eerste lid Het bepalen van de perioden, gedurende welke in de Grootboeken geen overschrijvingen of afschrijvingen tot stand worden gebracht;
- Art. 64 eerste en tweede lid Regelingen betreffende de rentebetaling anders dan in de Grootboekwet genoemd;
- Art. 74 De wijze van afschrijving en onbruikbaarmaking van door belanghebbenden ingeleverde certificaten.

(28)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur met betrekking tot uitgifte, rentebetaling, opzegging en aflossing van schatkistbiljetten van schatkistpromessen (schatkistpapier).

Periode: 1945 - 1997

Grondslag: Wet Schatkistbiljetten 1870 (Stb. 62), art. 12. Wet Schatkistpromessen 1881 (Stb. 185) gewijzigd bij Wet Schatkistpapier 1976 (Stb. 110), art. 7.

Opmerking: Handeling vervallen per 15 januari 1997 vanwege vervallen Wet Schatkistpapier 1976.

(30)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur voor de uitgifte en aflossing van schuldbekentenissen ten laste van de Staat.

Periode: 1944-1945

Grondslag: Besluit van 17 september 1944 (Stb. E 100), art. 71.

Product:

- Besluit van 30 november 1944 (Stb. E 146), houdende regelen omtrent de uitbetaling in Nederland van coupons behorende bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat;
- Besluit van 30 maart 1945 (Stb. F 37), houdende nadere regeling omtrent de uitbetaling in Nederland van coupons, behorende bij de schuldbekentenissen ten laste van de Staat;
- Besluit van 18 januari 1945 (Stb. F 5) houdende regelen omtrent de uitgifte, de aflossing en de verlenging van de looptijd van schatkistpapier;
- Besluit van 17 oktober 1945 (Stb. F 232) houdende nadere regelen omtrent de uitloting en aflossing van schuldbekentenissen ten laste van de Staat en van Nederlandsch-Indië.

(31)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het vaststellen van ministeriële regelingen voor het aantal en het soort uit te geven schatkistbiljetten, de periode waarover ze geldig zijn en de voorwaarden waarop uitgifte moet plaatsvinden.

Periode: 1945-1976

Grondslag: Besluit van 17 februari 1914 (Stb. 33) art. 1 en 2.

Opmerking: Vervallen vanwege Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).

(32)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het bij ministeriële regeling stellen van nadere regels voor het in voorraad opmaken en in omloop brengen van extra schatkistpromessen boven het bij de wet toegestane bedrag.
Periode: 1945-1975
Grondslag: Wet Schatkistpromessen, art. 10.
Opmerking: Vervallen vanwege Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).

(43)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur voor de uitbetaling van coupons van schuldbekentenissen ten laste van de Staat.
Periode: 1945
Grondslag: Besluit van 30 mei 1945 (Stb. F 86), art. 2.
Product: Besluit van 26 juli 1945 (Stb. F 115), houdende nadere aanvulling van het Koninklijk Besluit van 30 maart 1945 (Stb. F 37), betreffende nadere regeling omtrent de uitbetaling in Nederland van coupons, behorende bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat.

(44)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het bij ministeriële regeling stellen van nadere uitvoeringsbepalingen voor de uitbetaling op de coupons die horen bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat .
Periode: 1941-1945
Grondslag: Besluit van 21 augustus 1941 (B 68), art. 12

(47)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het bij ministeriële regeling stellen van regels voor de voorwaarden waaronder onbruikbaar geworden schatkistpromessen of schatkistbiljetten door nieuwe exemplaren kunnen worden vervangen.
Periode: 1976 - 1997
Grondslag: Wet schatkistpapier 1976 (Stb. 110), art. 8.
Opmerking: Vervallen op 15 januari 1997 vanwege de intrekking van de Wet schatkistpapier 1976.

(48)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het bij ministeriële regeling stellen van regels voor de voorwaarden waaronder tegemoetkoming aan houders van verloren gegane schatkistbiljetten en -promessen kan worden verleend.
Periode: 1976 - 1997
Grondslag: Wet schatkistpapier 1976 (Stb. 110), art. 9, eerste lid.
Product: Ministeriële regelingen, en/of beschikkingen.
Opmerking: Vervallen op 15 januari 1997 vanwege de intrekking van de Wet schatkistpapier 1976.

5.3 Financieringsbeleid

(20)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van analyses en prognoses om inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de samenstelling en de stand van de staatsschuld.
Periode: 1945-1993
Bron: Rapport van 4 augustus 1992 van het ministerie van Financiën.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (128)

(21)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden en ontwikkelen van marketingbeleid voor de uitgifte van staatsleningen.
Periode: 1992 - 1993
Bron: Rapport van 4 augustus 1992 van het ministerie van Financiën.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (120).

(23)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het uitbrengen van advies aan de minister van Financiën over de stand van zaken en ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.
Periode: 1949 - 1993
Grondslag: Instructie voor Agent van 8 september 1949, art. 4.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (120).

(154)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het uitwisselen van informatie met Primary Dealers in Nederlandse Staatsleningen.
Periode: 1999 –
Bron: Notitie d.d. 6 oktober 1998, nr. 98/584 inzake invoering Primary Dealerstelsel.
Product: Brieven, e-mails, notities
Opmerking: Deze handeling bestaat onder meer uit:

- Het informeren van Primary Dealers over emissiebeleid en andere openbare marktoperaties.
- Het ontvangen van informatie van Primary Dealers over ontwikkelingen in de financiële markten.
- Het ontvangen van rapportages van Primary Dealers over handelsvolumes , promotie-activiteiten en research-inspanningen.

(16)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het voorbereiden en vaststellen van beleidsnota's inzake de beheersing en financiering van de staatsschuld.
Periode: 1945-1993
Bron: ---
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (120).

(17)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het voeren van (inter)nationaal overleg over de uitgangspunten en instrumenten van financieringsbeleid en schuldpolitiek.
Periode: 1945-1993

Bron: Rapport van 4 augustus 1992 van het ministerie van Financiën.
Product: Verslagen en rapporten.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (149).

(18)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het voeren van overleg met vakministers omtrent de zorg voor een doelmatige financiering en beheersing van de staatsschuld.
Periode: 1945-1993
Product: Verslagen, notulen.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (120).

(25)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het evalueren van het beleid inzake de beheersing en financiering van de staatsschuld.
Periode: 1990-1993
Bron: Regeringsstandpunt over het centraal thema Beleidsevaluatieonderzoek bij de Rijksdienst 1990.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (120).

5.4 Het voorbereiden en uitgeven van staatsleningen

5.4.1 Algemeen

(22)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het ontwikkelen en beoordelen van nieuwe of het aanpassen van bestaande leningsystemen en het analyseren van plaatsings- en leningmogelijkheden.
Periode: 1945 -
Bron: Ministerie van Financiën - Taak en Organisatie (1989).
Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M.
E-mail Rits de Boer 15 januari 2003.

(24)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van reglementen voor het beheer van de interventieportefeuilles voor de voor- en nazorg van emissies van staatsleningen.
Periode: 1977
Bron: 'Financiering van de Nederlandse staatsschuld' Tweede Kamer, vergaderjaar 1990-1991, 22066, nr. 1.
Product: Beheersreglementen.

(56)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het uitgeven van prospectussen over nieuw uit te schrijven staatsleningen.
Periode: 1945 - 1993
Bron: Het Agentschap. Uitgave van het ministerie van Financiën (brochure 1981).
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (155).

(58)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het stellen van regels voor de inrichting en het beheer van schuldregisters.
Periode: 1963 -
Grondslag: Beschikking van de minister van Financiën van 26 april 1963 houdende vaststelling van de Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen (Stcrt. 1963, no. 81), art. 11.
Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen 1995 (Staatscourant 1995, 39).
Product: Nadere regelen van de Agent van het ministerie van Financiën van 3 november 1975 omtrent de inrichting en het beheer van de schuldregisters, gewijzigd 31 juli 1986.

(64)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het afwijzen van inschrijvingen op een staatslening van personen die naar oordeel van de minister niet in staat zijn hun bedrag van inschrijving te voldoen.

Periode: 1945 – 1946
Grondslag: Leningwet 1940¹⁴
Product: Beschikkingen

(91)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het aanwijzen van personen en/of instellingen die bevoegd zijn om verklaringen van goeder trouw af te leggen over aanbieders van schudlbekentenissen aan de Staat.

Periode: 1945 -
Grondslag: Besluit van 30 maart 1945 (Stb. F37), art. 1

(131)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van de uitgifte van staatsleningen

Periode: 1945-
Grondslag: Comptabiliteitswet 2001, art.33, IXa.
Opmerking: Hieronder vallen onder meer de activiteiten:

- Het voorbereiden van staatsleningen.
- Het voorbereiden van omruiloperaties van staatsleningen.
- Het inschrijven en afwickelen van staatsleningen.

(140)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het selecteren en toekennen van het Primary Dealerschap in Nederlandse staatsleningen.

Periode: 1999 –
Bron: Notitie d.d. 6 oktober 1998, nr. 98/584 inzake invoering Primary Dealerstelsel
Product: Brieven, notities.

(141)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën

Handeling: Het uitgeven van staatsleningen¹⁵

Periode: 1945 -
Grondslag: Comptabiliteitswet 2001, art.33, IXa.
Regeling administratie grootboekschuld, art. 2, lid 1.

Opmerking: Hieronder vallen onder meer de activiteiten:

- Het overnemen van leningen aangegaan door andere departementen en lagere overheden.
- Het aangaan van onderhandse leningen.
- Het aangaan van transacties met betrekking tot verkopen en gelijktijdig op termijn terugkopen van staatsleningen¹⁶.
- Het aangaan van transacties met betrekking tot kopen en verkopen van staatsleningen¹⁷.
- Het strippen en de-strippen van daartoe aangewezen staatsleningen en het verantwoorden van uitstaande strips.
- Het aangaan van transacties ten aanzien van de emissieportefeuille van staatsleningen.
- Het veilen van staatsleningen.

¹⁴ Pas in de jaren 1960 werd het gewoonte jaarlijks een Leningwet op te stellen. De Leningwet 1940 kreeg pas in 1946 een opvolger. Uitgangspunt in dit RIO is dat derhalve de Leningwet 1940 handelingstellend was tot 1946.

¹⁵ Deze handeling komt ook voor in Per slot van Rijksrekening als handeling 455: "Het sluiten van overeenkomsten tot het aangaan van geldleningen door de Staat."

(144)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen en beoordelen van overeenkomsten met betrekking tot het beheer en de uitgifte van schuld.
Periode: 1945 -
Bron: Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M.

(2)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het vaststellen van voorwaarden waaronder geldleningen ten laste van de Staat kunnen worden aangegaan.
Periode: 1945 -
Grondslag: Leningwetten 1940-1994, art. 1-3, Begroting voor de Nationale schuld (IXa), art. 3, 1995-
Product: Beschikkingen en ministeriële besluiten.

(3)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het vaststellen van regels voor de uitloting en aflossing van schuldbewijzen.
Periode: 1945 -
Grondslag: Leningwetten 1940-1994, art. 1-3, Begroting voor de Nationale schuld (IXa), art. 3, 1995-

(14)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opstellen van de financiële voorwaarden voor geldleningen die in buitenlandse munt zijn aangegaan ten laste van de Staat.
Periode: 1945 - 1993
Grondslag: Besluit van 13 september 1945 (Stb. F 174), art. 2.
Opmerking: Vervallen per 1 januari 1994 vanwege Nederlandse deelname aan Economische en Monetaire Unie.

(33)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opstellen van voorwaarden waaronder inleggers van spaargelden inschrijving kunnen krijgen.
Periode: 1954-1970
Grondslag: Postspaarbankwet 1954, art. 7, lid 2A.
Opmerking: Vervallen vanwege de Wet van 10 juni 1970 (Stb. 320) houdende beëindiging van de gelegenheid tot het verkrijgen van inschrijvingen op staatsschuldboekjes.
De voorwaarden werden opgesteld in een zogenaamd 'staatsschuldboekje', waarvan de renteopbrengst gelijk was aan een inschrijving in het Grootboek der 3% Nationale Schuld en recht gaf op inschrijving in dat Grootboek of op overboeking van de waarde daarvan op hun naam.

(34)

Actor: Minister van Financiën

¹⁶ Sell-buy-back, een specifieke vorm van leninguitgifte voor publieke leningen.

¹⁷ Buy-sell-back, een specifieke vorm van leninguitgifte voor publieke leningen.

Handeling: Het opstellen van voorwaarden waaronder kan worden bemiddeld bij de aankoop van Nationale Schuld door inleggers van spaargelden.
Periode: 1954-1970
Grondslag: Postspaarbankwet 1954, art. 7, lid 2B.
Opmerking: Vervallen vanwege de Wet van 10 juni 1970 (Stb. 320) houdende beëindiging van de gelegenheid tot het verkrijgen van inschrijvingen op staatsschuldboekjes.

(55)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het verlenen van machtigingen aan de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam om zelfstandig onderhandse leningen aan te trekken.
Periode: 1976-1992
Bron: 'Financiering van de Nederlandse staatsschuld' Tweede Kamer, vergaderjaar 1990-1991, 22066, nr. 1

(65)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het verlenen van een ontheffing van de verplichting tot bijbetaling voor personen en/of instellingen die te laat tot storting zijn overgegaan.
Periode: 1945 – 1946
Grondslag: Leningwet 1940

(157)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het uitoefenen van het aandeelhouderschap van MTS Amsterdam.
Periode: 1999 -
Bron: Brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer over 'Oprichting MTS Amsterdam', 11 mei 1999 (26 535, vergaderjaar 1998–1999 nr. 243).

Opmerking:

(26)

Actor: de Conversiecommissie
Handeling: Het voeren van overleg met de minister van Financiën, een aantal dagen voor de openstelling van een inschrijving op een staatslening, teneinde de vooruitzichten voor een nieuwe staatslening te bespreken en over de voorwaarden te adviseren.
Periode: 1945-1992
Bron: Het Agentschap. Uitgave van het ministerie van Financiën (1981).

(116)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het controleren en vaststellen van de rekening, afkomstig van de minister van Financiën, van het inwisselen tegen contant geld van schuldbewijzen voor elke lening, aangegaan ten laste van de Staat.
Periode: 1945 - 1975
Grondslag: Leningwetten 1940-1975
Opmerking: In art. 86, vierde lid van de Comptabiliteitswet 1976 werd geregeld dat de opbrengsten van de vaste schuld in de Rijksrekening zou worden verantwoord. Het afleggen van een afzonderlijke rekening kwam hiermee te vervallen.

(126)

Actor: MTS Amsterdam
Handeling: Het opzetten en organiseren van het elektronische systeem voor de handel in Nederlandse staatsobligaties.
Periode: 1999 –
Bron: Brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer over 'Oprichting MTS Amsterdam', 11 mei 1999 (26 535, vergaderjaar 1998–1999 nr. 243).
Opmerking: De Staat is aandeelhouder van MTS Amsterdam.

5.4.2 Schuldregisters

(45)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het stellen van regels voor de verwisseling van schuldbewijzen van vóór 26 januari 1949 in een inschrijving op naam in een schuldregister.
Periode: 1949 -
Grondslag: Wet van 13 januari 1949 houdende de instelling van schuldregisters voor geldleningen ten laste van het Rijk. (Stb. J 23), art. 1.

(155)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het voorbereiden van de uitgifte, inschrijving en afwikkeling van Dutch Treasury Certificates
Periode: 1994-
Grondslag: Comptabiliteitswet 2001, art.33.
Wetten houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) 1995-2002.
Opmerking: Een DTC is een 'lening op discountbasis met aflossing van de hoofdsom tegen nominale waarde'. Dus eigenlijk is deze handeling een variant op handeling 131. In de praktijk maakt het Agentschap een duidelijk onderscheid tussen een lening en een DTC.

5.4.3 Grootboeken

(146)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van regels voor de aanmelding, de inschrijving van schulden op tussenrekeningen en in de schuldregisters, de afgifte van schuldbewijzen aan toonder, de inlevering van krachtens de Grootboekwet uitgegeven schuldbewijzen, de inrichting en het beheer van de tussenrekeningen en de schuldregisters en de betaalbaarstelling van de rente.
Periode: 1996 -
Grondslag: Wet administratie grootboekschuld, art. 21.

(42)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opstellen van voorwaarden waaronder de rente op een inschrijving in een 'staatsschuldboekje' of in het Grootboek der 3% Nationale Schuld op een spaarbankrekening wordt bijgeschreven.
Periode: 1954-1970
Grondslag: Postspaarbankwet 1954, art. 7, lid 2C.
Opmerking: Vervallen vanwege de Wet van 10 juni 1970 (Stb. 320) houdende

beëindiging van de gelegenheid tot het verkrijgen van inschrijvingen op staatsschuldboekjes.

(51)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het stellen van regels voor het beheer van de Grootboeken der Nationale Schuld.
Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Besluit van 22 maart 1841 (Stb. 112).
Comptabiliteitswet 1927, art. 39.
Product: Onder meer:

- Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam van 8 september 1949;
- Beschikking Kasbeheer 1978.
- Regeling administratie Grootboekschuld.

(52)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het stellen van regels voor het doen van mededelingen over inschrijvingen van personen, lichamen en instellingen aan ambtenaren die niet werkzaam zijn bij de Grootboeken.
Periode: 1945 – 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 82 tweede lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de Wet administratie grootboekschuld. Het gaat hier om mededelingen van de directeur en ambtenaren bij de grootboeken.

(53)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opstellen van voordrachten voor het benoemen (en ontslaan) van de directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld en zijn vertegenwoordigers.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 5 tweede en derde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(92)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het machtigen van de directeur der Grootboeken der Nationale Schuld tot het uitbetalen van verschuldigde rente aan ingeschrevenen.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekbesluit 1913, art. 29.
Opmerking: Handeling vervallen per 1 april 1996 vanwege invoering Wet administratie grootboekschuld.
Het gaat om rente verschuldigd vanwege administratieve vertragingen bij het wisselen van schuldbekentenissen aan toonder in de Grootboekinschrijvingen.

(102)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het vergoeden van financiële schade aan of het verhalen van geleden schade op rechthebbenden van een inschrijving.
Periode: 1945-1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 75.

Opmerking: Handeling vervallen per 1 april 1996 vanwege invoering Wet administratie grootboekschuld.

Het gaat om schade als gevolg van een overschrijving, aantekening of doorhaling in het Grootboek of als gevolg van een rentebetaling of afgifte van rentebewijzen door daarvoor niet gerechtigde personen.

5.4.4 Schatkistpromessen en schatkistbiljetten

(109)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van verantwoordingen aan de minister Financiën voor de ontvangst van het totaalbedrag aan uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (schatkistpapier).
Periode: 1945-1976
Grondslag: Besluit van 17 februari 1914 (Stb. 33), art. 7.
Product: Rekeningen van verantwoording.
Opmerking: Vervallen vanwege Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).

(54)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het verlenen van machtigingen aan de Agent van het ministerie van Financiën te Amsterdam tot het rechtstreeks uitgeven van schatkistbiljetten.
Periode: 1945-1975
Grondslag: Besluit van 17 februari 1914 (Stb. 33), art. 2.
Opmerking: Rechtstreeks wil zeggen: zonder tussenkomst van kantoren van De Nederlandsche Bank.

(66)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opmaken van door beide partijen ondertekende processen-verbaal bij de uitgifte van schatkistpromessen.
Periode: 1945-1975
Grondslag: Wet Schatkistpromessen 1881 (Stb. 185), art. 6. Wet Schatkistpromessen 1881 (Stb. 185).
Opmerking: Vervallen bij Wet Schatkistpapier 1976 (Stb. 110), art. 7.
Op de processen-verbaal staan vermeld de nummers, het bedrag en de vervaldag van de promessen en de overeengekomen rente over de schatkistpromessen.

5.4.5 Verplichte deelname

(6)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opheffen van de beperkende bepalingen bij het Algemeen Burgerlijke Pensioenfonds en het Invaliditeits- en ouderdomsfonds.
Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en –instellingen, art. 1, gewijzigd bij Wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568), art. L 17.

Product: Beschikkingen.
Opmerking: Vervallen per 1 januari 1996 op grond van de Wet Privatisering ABP, art. 77 (intrekking van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987).
De beperkingen bepaalden dat beleggingen door beide fondsen in de Nationale Schuld slechts toegestaan waren tot een bepaald bedrag

(5)

Actor: Minister van Financiën
Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
Handeling: Het vaststellen van leningovereenkomsten van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.
Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en –instellingen, art. 1, gewijzigd bij Wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568), art. L 17.
Product: Leningovereenkomsten.
Opmerking: Vervallen per 1 januari 1996 op grond van de Wet Privatisering ABP, art. 77 (intrekking van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987).
Bij de vaststelling gaat het om:

- de voorwaarden op grond waarvan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds deelneemt in een onderhandse geldlening ten laste van de Staat;
- het tijdstip, de omvang en de wijze van deelneming door het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds in geldleningen ten laste van de Staat;
- het tijdstip en de wijze van te reserveren gelden.

5.4.6 Bijzondere omstandigheden

(37)

Actor: Minister van Financiën
Minister van Justitie
Minister van Buitenlandse zaken
Minister van Koloniën
Handeling: Het vaststellen van de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de Staat der Nederlanden de coupons van alle schuldbekentenissen ten laste van de Staat der Nederlanden zal overnemen.
Periode: 1945
Grondslag: Besluit van 23 augustus 1940 (Stb. A 11), art. 2.
Product:

- Besluit van 21 augustus 1941, (Stb. B 68) houdende nadere bepalingen betreffende de uitbetaling op de bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat behorende coupons;
- Besluit van 17 september 1944 (Stb. E 100), houdende vaststelling van het Besluit herstel rechtsverkeer;
- Besluit van 3 december 1945 (Stb. F 309), houdende intrekking van het besluit van 21 augustus 1941 (Stb. B 68), houdende nadere bepalingen betreffende de uitbetaling op de bij schuldbekentenissen ten laste van de Staat behorende coupons, in aansluiting op de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 23 augustus 1940 (Stb. A 11).

(59)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het aanwijzen van gemachtigden die bevoegd zijn om namens de minister

- een geldlening ten laste van de Staat voor ten hoogste één honderd miljoen Amerikaanse dollars aan te gaan.
- Periode: 1944-1945
Grondslag: Besluit van 14 november 1944 (Stb. E 137), art. 2
- (60)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het aanwijzen van de kantoren waar personen en/of instellingen die tot deelneming verplicht zijn hun storting moeten doen.
Periode: 1945 - 1946
Grondslag: Leningwet 1940, art. 23
- (85)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het aanwijzen tot verplichte deelname in een lening ten laste van de Staat van binnen het Rijk wonende personen.
Periode: 1945 - 1946
Grondslag: Leningwet 1940, art. 16, eerste lid
- (86)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het verlenen van ontheffingen van verplichte deelname aan een staatslening aan personen en instellingen.
Periode: 1945 - 1946
Grondslag: Leningwet 1940, art. 16, vierde lid en art. 18, zevende lid
- (87)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het aanwijzen van de kalendermaand waarin de verschuldigde storting door tot deelneming verplichte personen moet geschieden.
Periode: 1945 - 1946
Grondslag: Leningwet 1940, art. 22
- (88)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het vaststellen van de termijn waarbinnen de inspecteur der directe belastingen of de inspecteur der registratie der domeinen een kennisgeving moet geven aan de tot deelneming verplichte personen of instellingen, over:
 - het bedrag van de deelneming en de rente
 - de datum waarop storting moet geschieden
 - het kantoor waar storting plaats moet vinden.
- Periode: 1945 -1946
Grondslag: Leningwet 1940, art. 20, eerste lid
- (90)
Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het stellen van regels voor de overname van coupons van schuldbekentenissen afkomstig uit overzeese gebiedsdelen en die ten laste van de Staat kwamen.
Periode: 1945
Grondslag: Besluit van 21 augustus 1941 (B 68), art. 9

(98)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het vaststellen tot wanneer de rente doorloopt op alle schuldbekentenissen die na 10 mei 1940 door uitloting aflosbaar zijn gesteld en waarvan de aflossing nog niet heeft plaatsgevonden.
Periode: 1945
Grondslag: Besluit van 17 oktober 1945 (Stb. F 23-2), art. 3 eerste lid, art. 8.
Product: Ministeriële regelingen.
Opmerking: Het gaat hier om rente op schuldbekentenissen die ten laste van de Staat of Nederlandsch-Indië kwamen.

(100)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het beschikken op aanvragen tot uitbetaling van schuldbekentenissen ten laste van de Staat.
Periode: 1941-1945
Grondslag: Besluit van 21 augustus 1941, (B 68), art. 7, art. 8.
Opmerking: Om voor uitbetaling in aanmerking te komen, moest vast komen te staan dat de natuurlijke of rechtspersoon die uitbetaling op schuldbekentenissen van de Staat verlangde:

- niet behoorde tot de nationaliteit van een Staat waarmee de diplomatieke betrekkingen verbroken waren;
- zich niet in bezet gebied vond;
- niet mocht worden beheerd of beïnvloed door mogendheden, waarmee de diplomatieke betrekkingen verbroken waren.

5.5 Administratief beheer van de staatsschuld

5.5.1 Algemeen

(130)

Actor:	Agent van het ministerie van Financiën
Handeling:	Het voeren van de administratie van de staatsschuld
Periode:	1945 -
Grondslag:	Comptabiliteitswet (Stb. 1999. 30) Art. 17.1. Wet administratie grootboekschuld, art. 2, art. 4, lid 2, art. 4, lid 3, art. 6, lid 1, art. 19. Wet van 30 november 1949, houdende regelen nopens het beheer van schuldregisters voor geldleningen ten laste van het Rijk, artikel 1.
Opmerking:	Het gaat om een veelvoud aan activiteiten met verschillende bewaartermijnen. Alle produkten zijn op termijn vernietigbaar.

... schuldregisters en Grootboek

- Het zorgen voor de administratie van de Schuldregisters voor geldleningen ten laste van het Rijk, anders dan de Grootboeken, en voor de uitvoering van de werkzaamheden daaromheen.
- Het openen van schuldregisters, bestemd voor de inschrijving van schulden van de Staat der Nederlanden.
- Het overschrijven of omzetten van inschrijvingen in de grootboeken.
- Het overschrijven van inschrijvingen in de grootboeken op rekeningen in de schuldregisters.
- Het omzetten van inschrijvingen in de grootboeken in schuldbewijzen aan toonder.
- Het beoordelen van de rechten op inschrijvingen in de grootboeken.
- Het openen van tussenrekeningen voor de tijdelijke inschrijving van schulden van de Staat in verband met de Wet administratie grootboekschuld.
- Het bekendmaken in de Staatscourant van tijdstippen waarop receptissen omgewisseld kunnen worden in definitieve schuldbewijzen.
- Het sluiten van de Grootboeken der Nationale Schuld.
- Het afwikkelen van aanmeldingen Wet administratie grootboekschuld.

... controle-activiteiten

- Het signaleren van vermiste en ontvreemde schuldbewijzen van staatsleningen.
- Het signaleren van geblokkeerde en gemuteerde betalingen naamschuld.
- Het controleren van rente- en aflosfondsen.
- Het controleren van openstaande posten met betrekking tot transacties en mutaties.
- Het opstellen van controle-overzichten met betrekking tot beheersactiviteiten ten aanzien van de staatsschuld.
- Het monitoren van tapebetalingen naamschuld.
- Het monitoren van batchverwerkingen in het Nationale Staatsschuld Systeem (MNSS).
- Het ter controle bijhouden van overzichten van nog uitstaande, reeds aflosbaar gestelde schuldbewijzen.
- Het opstellen van dagrapporten van uitgevoerde geldmarkttransacties.

... verantwoording

- Het jaarlijks verantwoorden aan naamschuldhouders van de toekomstige verplichtingen en betaalde rente en aflossing.
- Het opstellen van verantwoordingen aan bemiddelaars betaalde provisies.
- Het opstellen van rapportages met betrekking tot de aantallen waardestukken in de kluis.

.. *zuiver administratieve activiteiten*

- Het verrichten van handmatige betalingen van beheers- en backoffice-activiteiten.
- Het innemen en afgeven van schuldbewijzen.
- Het verwisselen van te vernieuwen schuldbewijzen.
- Het bestellen van blanco waardepapier ten behoeve van de aanmaak van schuldbewijzen.
- Het verstrekken van opdrachten voor het creëren van schuldbewijzen.
- Het giraal omzetten van toonderschuld in naamschuld.
- Het vernietigen van schuldbewijzen.¹⁸
- Het muteren van inschrijvingen in het schuldregister.
- Het muteren van naamschuld inschrijvingen ten aanzien van onderhandse leningen.
- Het beheren en muteren van relatiegegevens van het Agentschap.
- Het zorg dragen voor het openen van tussenrekeningen bestemd voor tijdelijke inschrijving van schulden.
- Het in bewaring nemen/afgeven/vernietigen van geldswaardige papieren van derden.
- Het innen van rente, aflossing en dividend en het afwickelen van de betaling met rechthebbenden, het in kennisstellen van uitloting en het verantwoorden van de omvang van het in rekening te brengen bewaarloon van in bewaring genomen geldswaardige papieren.
- Het afhandelen van interestclaims.
- Het onderhouden van contacten en het plegen van overleg met De Nederlandsche Bank en (inter)nationale clearinghuizen met betrekking tot het afwickelen van de door de frontoffice afgesloten transacties met behulp van de externe clearing-systemen.
- Het in- en bijschrijven van rekeningen tussen de Staat en zijn schuldeisers in de Grootboeken der Nationale Schuld.
- Het aanschrijven van overkoepelende organisaties met betrekking tot aanmelding grootboekinschrijvingen in het kader van de WAG.

... *back-office*

- Het beheren van de cash position van het Agentschap bij Euroclear, Kas-bank.
- Het beheren van girale posities toonderschuld.

(132)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het betalen van rente en provisie over de staatsschuld en aflossing van de staatsschuld.
 Periode: 1945 -
 Grondslag: Leningwetten 1940-1994.
 Wetten houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) 1995-2002.
 Opmerking: Hieronder valt ook:

¹⁸ Neerslag is een proces-verbaal van vernietiging.

- Het vaststellen van en uitbetalen van tegemoetkomingen aan Primary Dealers voor verrichte prestaties.
- Het uitbetalen van door de Staat verschuldigde renten over inschrijvingen in het Grootboek aan rechthebbenden.
- Het betalen van rente, aflossing en schuldregisterkosten over/op andere staatsschuld dan Grootboeken¹⁹.
- Het uitbetalen van aflossingen van naamschuld en de controle daarop.
- Het beschikken op verzoeken met betrekking tot het alsnog uitbetalen van verjaarde rente en aflossingen.

(133)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het beheren van de aflossing van de staatsschuld.
 Periode: 1945 -
 Grondslag: Leningwetten 1940-1994.
 Wetten houdende vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) 1995-2002.

Opmerking: Hieronder vallen activiteiten als:

- Het aangaan van transacties met betrekking tot het tweezijdig vervroegd aflossen van onderhandse leningen.
- Het aangaan van transacties met betrekking tot de amortisatie van staatsleningen.
- Het omruilen van staatsleningen.
- Het vaststellen van uitlotingsgroepen en eindcijfercombinaties door middel van loting.
- Het opstellen van processen verbaal van loting.
- Het vervroegd aflossen van de staatsschuld.

(138)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het beoordelen van de prestaties die een Primary Dealer in het kader van de Primary Dealer Overeenkomst levert.

Periode: 1999 –
 Bron: Algemene voorwaarden Primary dealers, art. 5.1.
 Product: Brieven, notities.

(139)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het opleggen van sancties aan een Primary Dealer die in het kader van de Primary Dealer Overeenkomst onvoldoende presteert.

Periode: 1999 –
 Bron: Algemene voorwaarden Primary dealers, art. 5.2.
 Product: Brieven.

(142)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
 Handeling: Het uitvoeren van beheershandelingen met de gevestigde staatsschuld.
 Periode: 1945-
 Grondslag: Comptabiliteitswet 2001, art.33, IXa.
 Opmerking: Hieronder vallen de activiteiten van het Agentschap op de secundaire markt.

¹⁹ Het gaat hier om rente en aflossing op toonderschuld, zowel CF als K, en naamschuld, zowel voor openbare leningen als voor onderhandse leningen. Ook zijn hierin begrepen de betalingen op de geldmarkt (DTC, callgeld).

(112)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het registreren van alle geldleningen ten laste of onder waarborg van de Staat.
Periode: 1945 – 1991
Grondslag: Besluit van den 12den juni 1936 (Stb. 480), art. 33, art. 74 en Comptabiliteitswet 1976, art. 81, tweede lid.
Opmerking: Handeling vervallen per 1 januari 1992 vanwege de Wet van 24 juni 1992 (Stb. 350), vijfde wijziging Comptabiliteitswet.

(148)

Actor: MTS Amsterdam
Handeling: Het beheren van het elektronische systeem voor de handel in Nederlandse staatsobligaties.
Periode: 1999 –
Bron: Brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer over 'Oprichting MTS Amsterdam', 11 mei 1999 (26 535, vergaderjaar 1998–1999 nr. 243).
Opmerking: De Staat is aandeelhouder van MTS Amsterdam.

5.5.2 Dutch Treasury Certificates (DTC)

(137)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het verrichten van transacties met Dutch Treasury Certificates
Periode: 1994-
Grondslag: Comptabiliteitswet 2001, art.33, IXa.
Opmerking: Het gaat om het inkopen en verkopen van DTC's.

5.5.3 Schuldregisters

(36)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het vaststellen van formulieren voor het in kennis stellen van de Agent over handelingen in schuldregisters.
Periode: 1949 -
Grondslag: Wet van 30 november 1949 (Stb. J 529), art. 8.

(38)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van een proces-verbaal van loting.
Periode: 1945 - 1993
Grondslag: Ministeriële Regelingen van uitloting en aflossing van schuldbewijzen.
Opmerking: Vervallen vanwege handeling (133).

(147)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het beheer van de schuldregisters voor geldleningen ten laste van het Rijk.
Periode: 1946 –
Grondslag: Wet regelen nopens beheer schuldregisters voor geldleningen ten laste van het rijk, artikel 1.

(29)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het vaststellen van de termijn, waarop geen inschrijving, overschrijving of afschrijving in schuldregisters kan plaatsvinden en het vaststellen van de kosten voor ieder afzonderlijk schuldregister.

Periode: 1947 - 1996

Grondslag: Wet regelen nopens beheer schuldregisters voor geldleningen ten laste van het rijk (Stb. J 529)/ art. 6 en 7.
Handeling als geformuleerd vervallen in 1996 vanwege invoering Wet administratie grootboekschuld. Handeling opnieuw geformuleerd (156).

Product: Onder meer:

- Beschikking van de minister van Financiën van 26 april 1963, houdende vaststelling van de Beschikking Schuldregisters Nederlandse Staatsleningen (Stcrt. 1963, no. 81)

Opmerking: Het vaststellen van de kosten voor een schuldregister gebeurt voor de rechthebbende op een inschrijving.

(39)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het aanwijzen van aflosbaar te stellen schuldbekentenissen.

Periode: 1945 – 1950

Grondslag: Wet van 11 januari 1913 (Stb. 18), art. 1.
Deze wet is ingetrokken bij Wet verwisseling leningwetobligaties in Grootboekobligaties van 9 november 1950.

Product: Beschikkingen.

(156)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het bepalen van de termijn waarop geen in-, over- of afschrijvingen in schuldregisters kunnen plaatsvinden en het vaststellen van de kosten voor het houden van een rekening in een schuldregister en voor het omzetten van schuldbewijzen in een inschrijving of van een inschrijving in schuldbewijzen.

Periode: 1996 -

Grondslag: Wet regelen nopens beheer schuldregisters voor geldleningen ten laste van het rijk (Stb. J 529)/ art. 6 en 7.

Product: Beschikkingen.

(69)

Actor: De rechterlijke macht

Handeling: Het opstellen van een bevelschrift waarbij aan de Agent en aan de verdere ambtenaren en beambten van het Agentschap van het ministerie van Financiën wordt bevolen om bijzondere personen, lichamen en instellingen, inzage van de schuldregisters te geven of mededelingen te doen van hetgeen hun uit hoofde van hun ambt bekend is omtrent andere inschrijvingen dan waarop die personen, lichamen of instellingen recht hebben.

Periode: 1949 –

Grondslag: Wet van 30 november 1949 (Stb. J 529), art. 8.

5.5.4 Grootboek

(35)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën

Handeling: Het vaststellen van modelformulieren voor alle aanvragen en verklaringen voor verrichtingen bij de Grootboeken.

Periode: 1945 - 1996

Grondslag: Grootboekwet, art. 84 eerste lid.

Opmerking: Verklaringen van erfrecht vallen hier niet onder.
Handeling vervallen per 1 april 1996 vanwege invoering Wet administratie grootboekschuld.

(41)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën

Handeling: Het vaststellen van een modelkwitantie.

Periode: 1945 – 1996.

Grondslag: Grootboekwet, art. 57 eerste lid.

Product: Regeling tot het vaststellen van een modelkwitantie.

Opmerking: De kwitantie dient als bewijs van betaling door de Staat aan rechthebbenden van over inschrijvingen in de Grootboeken aan de rechthebbende verschuldigde rente.

(40)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het verlenen van een machtiging aan de directeur van de Grootboeken tot het aanmaken van rentebewijzen die bij inschrijving in Grootboeken worden afgegeven.

Periode: 1945-1960

Grondslag: Grootboekbesluit 1913, art. 50, eerste lid.

Handeling vervallen per 1 april 1996 vanwege invoering Wet administratie grootboekschuld.

(46)

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het vaststellen van een datum waarop schuldbewijzen kunnen worden verwisseld tegen grootboekobligaties die worden uitgegeven krachtens de Grootboekwet, Stb. 123.

Periode: 1950

Grondslag: Wet van 9 november 1950 (Stb. K 494), art. 2.

Product: Ministerieel besluit van 11 november 1950 (Stcrt. 221).

Opmerking: Deze handeling was eenmalig en is alleen in 1950 uitgevoerd.
De Wet van 9 november 1950 (Stb. K 494) is vervallen op 15 januari 1997.

(61)

Actor: Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld

Handeling: Het in- en bijschrijven van rekeningen tussen de Staat en zijn schuldeisers in de Grootboeken der Nationale Schuld.

Periode: 1945 - 1995

Grondslag: Grootboekwet, art. 1-56.

Product: Grootboeken der Nationale Schuld.

Opmerking: Vervallen vanwege Wet administratie grootboekschuld.
Vervallen vanwege o.m. handeling (130).

Betreft o.a.:

Art. 2 Het in afzonderlijke Grootboeken inschrijven of overschrijven van schulden waarvan de rente op de vervaldagen betaalbaar is aan de houders van voor die rente afgegeven rentebewijzen aan toonder;

Art. 3, eerste lid/Art. 33 Het overschrijven van inschrijvingen in de

Grootboeken der Nationale Schuld naar afzonderlijke Grootboeken en omgekeerd;
Art. 3, tweede lid/Art. 34 Het verwisselen van de inschrijvingen in de Grootboeken der Nationale Schuld in schuldbekentenissen aan toonder en omgekeerd;
Art. 3, derde lid Het verwisselen van schuldbekentenissen in schuldbekentenissen van andere bedragen, voor eenzelfde totaalbedrag als de ingewisselde schuldbekentenissen;
Art. 4 II e Het boeken van in schuldbekentenissen aan toonder verwisselde Grootboekschuld en de door de Staat voor amortisatie ingekochte Grootboekschuld;
Art. 6, eerste lid Het boeken van inschrijvingen op de in de Grootboeken op naam van de schuldeiser geopende rekeningen;
Art. 8, derde lid Het in tweede instantie alsnog verenigen van de saldi van verschillende rekeningen van één schuldeiser ingeval de Directeur van de Grootboeken in eerste instantie geen toestemming heeft gegeven tot het hebben van meer dan één rekening;
Art. 13, eerste lid / Art. 39, eerste en tweede lid Het aantekenen in de Grootboeken van enig recht op een inschrijving of tot de ontvangst van rente van een inschrijving, op schriftelijk verzoek van de eiser;
Art. 17 Het aantekenen van de persoonsgegevens bij de rekening van de door de rechthebbende aangewezen personen;
Art. 19, derde lid Het aantekenen bij een rekening in de Grootboeken, dat het recht van de door de rechthebbende ingeschrevene aangewezen personen, is ingetrokken;
Art. 23, tweede lid Het paraferen van ambtshalve verbeterde onjuistheden in de Grootboeken;
Art. 39, eerste lid / Art. 56 / Art. 55 Het aantekenen van rechten van derden bij die inschrijvingen waarop die rechten betrekking hebben en het doorhalen van deze aantekening op aanvraag van de rechthebbende als de rechten zijn overgedragen;
Art. 41 Het doorhalen van aantekeningen waarin het recht van derden is vermeld nadat door de rechthebbende een bewijs houdende de toestemming hiertoe, is overlegd;
Art. 43, derde lid Het aantekenen van de inbeslagname van een inschrijving bij de betreffende rekening;
Art. 47 Het aantekenen van pandrecht bij de in pand gegeven inschrijving of bij het in pand gegeven recht;
Art. 51 Het ten gevolge van overschrijving, aanbrengen van wijzigingen in de aantekeningen;
Art. 52 / Art. 54, eerste lid Het doorhalen van de aantekeningen op het niet overgeschreven deel van de inschrijving ingeval de overschrijving slechts voor een gedeelte van de in pand gegeven of in beslag genomen inschrijving heeft plaats gehad. Is deze info noodzakelijk? Zo ja, kan dit gecomprimeerde worden?
Art. 65 / Art. 1, eerste lid Het verwerken van volmacht(wijziging)en in de administratie van het Grootboek.

(62)

Actor: Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld
Handeling: Het verlenen van toestemming aan (aanstaande) houders van een inschrijving in de grootboeken tot het openen van een rekening in de Grootboeken der Nationale Schuld.
Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Grootboekwet, art. 1-41.

Opmerking: Vervallen vanwege Wet administratie grootboekschuld.

Betreft o.a.:

Art. 6, tweede lid Het opstellen van de eisen waaraan de rechthebbende op de rekening te voldoen heeft en ingeval de rechthebbende onbekend is, de eisen te stellen wil deze persoon als rechthebbende erkend worden;

Art. 7, eerste lid Het goedkeuren van hoofden van rekeningen alvorens een rekening in de Grootboeken geopend kan worden;

Art. 8, tweede lid Het verlenen van toestemming tot het hebben van meer dan één rekening in de Grootboeken;

Art. 9 / Art. 14, zevende lid / Art. 15- 18 Het vorderen van bewijsstukken waaruit het recht van de rechthebbende op een inschrijving blijkt

Art. 14, eerste t/m vijfde lid Het erkennen van enig recht op een inschrijving door (vermoedelijke) erfgenamen op grond van een door een notaris of een bevoegde autoriteit afgelegde verklaring van erfrecht;

Art. 14, zesde lid Het verlenen van vrijstellingen van de verplichting tot het overleggen van de verklaring van erfrecht aan erfgenamen van een inschrijving;

Art. 14, achtste lid Het afwijzen van het recht van (vermoedelijke) erfgenamen op een inschrijving danwel op de ontvangst van rente op een inschrijving;

Art. 15, eerste lid Het toelaten, na de dood van de persoon in wiens naam enig recht in de Grootboeken staat ingeschreven, van door hem aangewezen personen tot uitoefening van dat recht tegenover de Staat;

Art. 21, tweede lid Het verstrekken van inlichtingen aan de Rechterlijke Macht ten behoeve van het wijzen van vonnis waarbij verrichtingen bij de Grootboeken worden bevolen;

Art. 24, eerste lid Het vorderen van een verklaring van handtekening van de persoon die om een verrichting bij de Grootboeken verzoekt, alvorens tot een verrichting bij de Grootboeken over te gaan;

Art. 26 Het vorderen van vertalingen van in een vreemde taal gestelde stukken;

Art. 28, tweede lid Het verstrekken van afschriften van rekeningen of uittreksels van rekeningen met daarbij gestelde aantekeningen aan een ieder te wiens naam een rekening in de Grootboeken geopend is, alsmede aan zijn erfgenamen;

Art. 28, derde lid Het verstrekken van afschriften of uittreksels van de rekeningen met daarbij gestelde aantekeningen aan toeziende voogden en toeziende curatoren;

Art. 28, vierde lid Het verstrekken van afschriften en uittreksels van de rekeningen met daarbij gestelde aantekeningen aan door de kantonrechter gemachtigde aanvrager;

Art. 41 Het aan de rechthebbende verlenen van vrijstelling van de verplichting om een ondertekend bewijs van toestemming tot doorhaling van een aantekening in de grootboeken, te overleggen. Zie opmerking vorige handeling.

(63)

Actor: Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld
Handeling: Het inschrijven van rekeningen tussen de Staat en zijn schuldeisers in de schuldregisters.
Periode: 1949 -
Grondslag: Wet van 13 januari 1949 (Stb. J-23), houdende instelling van schuldregisters voor geldleningen ten laste van het Rijk.
Product: Schuldregisters

(93)

Actor: Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld
Handeling: Het uitbetalen van door de Staat verschuldigde renten over inschrijvingen in het Grootboek aan rechthebbenden.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 57-62.
Opmerking: Vervallen vanwege Wet administratie grootboekschuld.

Betreft:

Art. 75, tweede lid Het uitbetalen van rente van een bedrag onder de één honderd gulden in wettig betaalmiddel;

Art. 57, derde lid Het overmaken aan de Nederlandsche Bank van aan rente uit te betalen bedragen boven de één honderd gulden;

Art. 58, eerste lid Het uitbetalen van rente aan één persoon, aan alle gerechtigden of aan een gemachtigde;

Art. 59 Het schorsen van het betalen van achterstallige rente aan rechthebbenden op grond van het overschrijden van de vervaldag;

Art. 60 Het uitbetalen van rente aan de pandhouder van een in pand gehouden inschrijving of aan degene die daartoe gerechtigd is;

Art. 61, eerste lid Het afgeven van rentebewijzen aan de rechthebbende voor op de vervaldagen betaalbare rente over in de Grootboeken opgetekende schulden;

Art. 62, tweede lid Het zenden van een aanvraagformulier aan rechthebbenden ter verkrijging van nieuwe rentebewijzen door deze rechthebbenden;

Art. 61, derde lid Het na ieder vijfjarig tijdvak, intrekken van het formulier ter verkrijging van nieuwe rentebewijzen, en het daarop verstrekken van nieuwe rentebewijzen over het saldo van de rekening waarop het formulier betrekking heeft, alsmede het verstrekken van een nieuw formulier ter verkrijging van rentebewijzen over het volgend vijfjarig tijdvak;

Art. 62, eerste lid / Art. 62, tweede lid Het afgeven van een bewijs bij ontvangst van een kennisgeving van verzet tegen een afgifte van rentebewijzen waarna rentebewijzen en een aanvraagformulier slechts wordt afgegeven aan de volgens de inhoud van de Grootboeken tot renteontvangst gerechtigden;

Art. 62, derde lid Het tekenen van een exploit waarin het hoofd van rekening behoorlijk moet zijn aangeduid dienend als verzet van anderen dan de rechthebbenden op de inschrijving tegen de afgifte van nieuwe rentebewijzen;

Art. 62, vierde lid Het uitbetalen van rente, na beëindiging van het geding naar aanleiding van een exploit van verzet, aan de rechthebbende of aan de houder van het aanvraagformulier. Zie opmerking vorige handelingen

(111)

Actor: Directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld
Handeling: Het verstrekken van opgaven aan de Algemene Rekenkamer voor het bijhouden van de daar aanwezige doubletten van de Grootboeken der Nationale Schuld.
Periode: (1945)-1991
Grondslag: Grootboekwet, art. 5 vierde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 januari 1992 door:
Wet van 24 juni 1992 (Stb. 350), vijfde wijziging Comptabiliteitswet.

(68)

Actor: De rechterlijke macht
Handeling: Het opstellen van een bevelschrift waarbij aan de directeur en overige ambtenaren bij de Grootboeken wordt bevolen bijzondere personen, lichamen en instellingen, inzage van de Grootboeken te geven of mededelingen te doen van hetgeen hun uit hoofde van hun ambt bekend is over andere inschrijvingen dan waarop die personen, lichamen of instellingen recht hebben.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 82, eerste lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(70)

Actor: De rechterlijke macht
Handeling: Het wijzen van vonnis waarbij de toestemming van belanghebbenden bij een inschrijving, noodzakelijk voor verrichtingen bij de Grootboeken, kan worden bevolen.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 21.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(71)

Actor: De rechterlijke macht
Handeling: Het, na het overlijden van de in de Grootboeken ingeschreven rechthebbende, intrekken van diens aanwijzing van personen die na zijn dood dat recht tegenover de Staat uit mogen oefenen.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 19 lid 2C.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(72)

Actor: De rechterlijke macht
Handeling: Het machtigen van aanvragers, anders dan degene op wiens naam een rekening in het Grootboek is geopend, zijn erfgenamen of rechthebbende, tot het vorderen van afschriften en uittreksels van een rekening bij de Grootboeken met de daarbij behorende aantekeningen.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 28 vierde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(73)

Actor: de rechterlijke macht
Handeling: Het schorsen van het recht van derden op uitoefening van het, door middel van een aantekening bij de inschrijving verkregen, recht op inschrijving in de Grootboeken.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 42, eerste lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(74)

Actor: de rechterlijke macht

Handeling: Het op grond van een kort geding verlenen van machtigingen aan derden tot uitoefening van het aangetekende recht bij de inschrijvingen in de Grootboeken waarop die rechten betrekking hebben.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 42 tweede lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(75)

Actor: de rechterlijke macht
Handeling: Het wijzen van vonnis waarbij het verzet van een schuldenaar of pandgever tegen voorgenomen verkoop van diens inschrijving in de Grootboeken naar aanleiding van het niet voldoen aan zijn verplichtingen, kan worden afgewezen.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 48 zesde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(76)

Actor: de rechterlijke macht
Handeling: Het machtigen van schuldeisers, tot de verkoop van inschrijvingen in de Grootboeken aan derden.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 49 eerste lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(77)

Actor: de rechterlijke macht
Handeling: Het bepalen van de wijze waarop een pand wordt verkocht danwel de hoogte van het bedrag waarvoor het pand aan de pandhouder zal blijven, indien de schuldeiser door de rechter tot verkoop van de inschrijving is gemachtigd.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 49, gewijzigd bij Wet van 25 oktober 1989 tot invoering van de Boeken 3,5 en 6 van het Nieuw Burgerlijk Wetboek (Stb.490).
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(78)

Actor: de rechterlijke macht
Handeling: Het opstellen van een verklaring waaruit blijkt dat een pandhouder of executant bij verkoop van een verpande inschrijving na inbeslagneming, een som, gelijk aan de opbrengst van de verkochte inschrijving, heeft voldaan.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 50.2, gewijzigd bij Wet van 25 oktober 1989 tot invoering van de Boeken 3,5 en 6 van het Nieuw Burgerlijk Wetboek (Stb.490).
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(79)

Actor: de rechterlijke macht
Handeling: Het wijzen van vonnis ingeval de rechthebbende van een inschrijving bij overschrijving de vernietiging van aan de Directeur der Grootboeken overlegde certificaten van deelgeving vordert, omdat de echtheid ervan door deze rechthebbende wordt ontkend.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 70 zesde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(95)

Actor: De rechterlijke macht
Handeling: Het wijzen van vonnis bij vorderingen van een eiser tot het recht op een inschrijving of tot de ontvangst van rente over een inschrijving voorzover deze renten niet aan toonder betaalbaar zijn.
Periode: 1945 - 1996

Grondslag: Grootboekwet, art. 13, eerste lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(96)

Actor: De rechterlijke macht
Handeling: Het wijzen van vonnis, bij verzet door rechthebbenden op een inschrijving in het Grootboek, tegen de afgifte van nieuwe rentebewijzen aan anderen dan de rechthebbenden op een inschrijving.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 62, vierde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(97)

Actor: De rechterlijke macht
Handeling: Het opheffen van een aantekening in het Grootboek, die gedurende een over de vordering lopend geding met betrekking tot het recht op inschrijving of de ontvangst van rente, het recht op rentebetaling tijdelijk blokkeerde.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 13, tweede lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(80)

Actor: de notaris
Handeling: Het ten behoeve van (vermoedelijke) erfgenamen opmaken van verklaringen van erfrecht in het geval de nalatenschap van degene in wiens naam enig recht in de Grootboeken staat ingeschreven, is opengevallen.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 14, derde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(81)

Actor: de notaris

Handeling: Het opstellen van verklaringen van echtheid van de handtekening van degene die een verrichting bij de Grootboeken wenst, ter bevestiging van diens identiteit.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 24, derde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(82)

Actor: de ambassadeur
Handeling: Het opstellen van verklaringen van echtheid van de handtekening van een in het buitenland verblijvend persoon. die een verrichting bij de Grootboeken wenst, ter bevestiging van diens identiteit.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 24, derde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(83)

Actor: de consul
Handeling: Het ten behoeve van (vermoedelijke) erfgenamen opmaken van verklaringen van erfrecht in het geval de nalatenschap van degenen in wiens naam enig recht in de Grootboeken staat ingeschreven, is opengevallen in de koloniën of bezittingen van de Staat in andere werelddelen of in het buitenland.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 14, vierde lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(84)

Actor: De consul
Handeling: Het opstellen van de verklaring dat de inhoud van een vertaalde tekst, aangeboden aan de directeur der Grootboeken, overeenkomstig is met de tekst van het origineel.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 26.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(94)

Actor: De Nederlandsche Bank
Handeling: Het uitbetalen van door de Staat over inschrijvingen in het Grootboek verschuldigde rente aan rechthebbenden, voor een bedrag boven de honderd gulden, door middel van een overboeking en voor een bedrag tot honderd gulden in contanten.
Periode: 1945 - 1996
Grondslag: Grootboekwet, art. 57 derde lid, art. 63, eerste lid.
Opmerking: Vervallen per 1 april 1996 vanwege de invoering van de Wet administratie grootboekschuld.

(114)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het opstellen van doubletten van de Grootboeken der Nationale Schuld.

Periode: 1945 – 1991
Grondslag: Grootboekwet, art. 4 tweede lid (Stb. 123).
Opmerking: Vervallen per 1 januari 1992 vanwege de Wet van 24 juni 1992 (Stb. 350), vijfde wijziging Comptabiliteitswet.

(115)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het beoordelen van rekeningen die bij sluiting van de Grootboeken worden opgemaakt.

Periode: 1945 - 1991
Grondslag: Grootboekbesluit 1913, art. 29 en art. 60.
Opmerking: Vervallen per 1 januari 1992 vanwege de Wet van 24 juni 1992 (Stb. 350), vijfde wijziging Comptabiliteitswet.

(117)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het opstellen van een staat van gedurende een halfjaar na de verschijndag van de rentetermijn aangemaakte, afgegeven en ingetrokken stellen rentebewijzen.

Periode: 1945 – 1995
Grondslag: Grootboekbesluit 1913, art. 62, eerste lid.
Opmerking: Vervallen vanwege: Wet administratie grootboekschuld.
Deze handeling is na 1960 niet meer verricht

(118)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het opstellen van een verantwoording van niet uitgegeven stellen rentebewijzen.

Periode: 1945 – 1995
Grondslag: Grootboekbesluit 1913, art. 62, tweede lid.
Opmerking: Vervallen vanwege: Wet administratie grootboekschuld.
Deze handeling is na 1960 niet meer verricht

5.5.5 Schatkistpromessen en schatkistbiljetten

(99)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen, wijzigen en intrekken van overeenkomsten met houders van schatkistbiljetten of -promessen.

Periode: 1945
Grondslag: Besluit van 18 januari 1945 (Stb. F 5), art. 3.

(105)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van overzichten voor de Algemene Rekenkamer van alle geldleningen die ten laste van de Staat zijn aangegaan.

Periode: 1945-1976
Grondslag: Wet Schatkistbiljetten 1870 (Stb. 62), art. 10; Wet nr. 5, pag. 12; Schatkistpromessen 1881 (Stb. 185), art. 7; Besluit van den 12den juni 1936 (Stb. 480), art. 33, art. 81 eerste lid.

Opmerking: Handeling vervallen door:
Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).
Ook vermeld werden de aan de geldleningen verbonden voorwaarden en

de eventuele wijzigingen die aangebracht moesten worden.

(107)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het opstellen van overzichten voor de Algemene Rekenkamer van alle processen-verbaal en verklaringen van plaatsing die bij de uitgifte van schatkistpromessen zijn opgemaakt.
Periode: 1945-1976
Grondslag: Wet Schatkistpromessen 1881 (Stb. 185), art. 7.
Opmerking: Handeling vervallen door:
Wet van 10 maart 1976 (Stb. 110) tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Wet schatkistpapier).

(49)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het verlenen van een machtiging om een gedeelte van onbruikbaar geworden schatkistpromessen van vernietiging uit te zonderen.
Periode: 1945-1975
Grondslag: Wet Schatkistpromessen 1881 (Stb. 185), art. 9

(50)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het aanwijzen van kantoren van de Nederlandsche Bank waar 20 openbare inschrijvingen en stortingen op schatkistbiljetten kunnen plaatsvinden.
Periode: 1945-1975
Grondslag: Besluit van 17 februari 1914 (Stb. 33), art. 2

(67)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het registreren van voor Schatkistpromessen bestemde formulieren onder vermelding van het bedrag en volgnummer.
Periode: 1945-1975
Grondslag: Wet Schatkistpromessen 1881, art. 2 (Stb. 185)

(113)

Actor: de Algemene Rekenkamer
Handeling: Het voor uitgifte registreren, en van een kenteken van registratie voorzien van de schuldbewijzen ten laste van de Staat.
Periode: 1945 - 1991
Grondslag: Wet Schatkistbiljetten 1870 (Stb. 62) art. 1, art. 2 en Wet Schatkistpapier 1976 (Stb. 110), art. 6 en Leningwetten en Comptabiliteitswet 1976, art. 81, tweede lid.
Opmerking: Vervall en per 1 januari 1992 vanwege de Wet van 24 juni 1992 (Stb. 350), vijfde wijziging Comptabiliteitswet.

5.5.6 Verplichte deelname

(8)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opstellen van verklaringen dat de minister van Financiën geen beroep doet op ongebruikte, voor de belegging in de Nationale Schuld door het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en het Invaliditeits- en

Ouderdomsfonds gereserveerde gelden.
Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en -instellingen /art. 1, gewijzigd bij Wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568), art. L 17.
Vervallen per 1 januari 1996 op grond van de Wet Privatisering ABP, art. 77 (intrekking van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987).

(9)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het opstellen van kennisgevingen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds en de Centrale Beleggingsraad van het voornemen om over te gaan tot belegging in de Nationale Schuld en het ten gelde maken van schuldbewijzen.

Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en -instellingen /art. 1, gewijzigd bij wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568), art. L 17.
Vervallen per 1 januari 1996 op grond van de Wet Privatisering ABP, art. 77 (intrekking van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987).

(10)

Actor: Minister van Financiën
Handeling: Het bepalen van de hoogte en het vergoeden van de rente aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds over gelden, afkomstig van beide fondsen en gereserveerd voor de belegging in Nationale Schuld.

Periode: 1945 - 1995
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en -instellingen /art. 1, gewijzigd bij Wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568), art. L 17.
Vervallen per 1 januari 1996 op grond van de Wet Privatisering ABP, art. 77 (intrekking van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987).

(12)

Actor: Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
Handeling: Het verstrekken van informatie aan de minister van Financiën over de hoogte van het bezit aan te converteren schuldbewijzen bij deelname van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds in de conversie van gevestigde schuld.

Periode: 1945 – 1993
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en –instellingen, art. 1, gewijzigd bij Wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568) art. L 17.

(13)

Actor: Invaliditeits- en Ouderdomsfonds
Handeling: Het verstrekken van informatie aan de minister van Financiën over de hoogte van het bezit aan te converteren schuldbewijzen bij deelname van het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds in de conversie van gevestigde

schuld.
Periode: 1945-1993
Grondslag: Wet van 30 december 1939 (Stb. 416) houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en –instellingen, art. 1, gewijzigd bij Wet van 17 december 1987 (Stb. 570) en overgebracht naar de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1987 (Stb. 568) art. L 17.

5.5.7 Bijzondere omstandigheden

(106)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het registreren van alle geldleningen die ten laste van of onder waarborg van het rijk zijn aangegaan.
Periode: 1945
Product:
Opmerking:
Grondslag: Comptabiliteitsbesluit (Stb. 1940, A 7, na wijziging Stb. 1941, B 39), art. 25i.

(15)

Actor: Minister van Financiën/Secretaris-generaal van het Departement van Financiën
Handeling: Het afsluiten van langetermijnleningen voor de consolidatie van de vlottende schuld.
Periode: 1945
Grondslag: Verordening betreffende voorzieningen in kasbehoeften en consolidatie van vlottende schuld (Verordeningenblad 1940, 178), art. 2.
Product: Onder meer: Besluit van 23 maart 1944 (Stcrt. 28 maart 1944, no. 62), van den Secretaris Generaal van het Departement van Financiën tot verkopen van inschrijvingen in het Grootboek der Nationale Schuld.

(101)

Actor: Het Militair Gezag
Handeling: Het opstellen, wijzigen en intrekken van overeenkomsten houders van schatkistbiljetten of –promessen
Periode: 1945-1946
Grondslag: Besluit van 18 januari 1945 (Stb. F 5), art. 3.
Opmerking: Hierbij kon de duur van de verlenging van de overeenkomst met de houder, de rentevoet en het disconto nader worden bepaald.
Handeling is identiek aan (99), maar kent een andere actor.

5.6 Regulering van het schatkistsaldo

(129)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het informeren van het kernministerie over toekomstige geldstromen.
Periode: 1993 -
Bron: Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M, art. 2.4.
Product: (Elektronische) post.

(134)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: De Nederlandsche Bank opdracht geven transacties in de financiële markten te verrichten ten behoeve van de Staat en ten behoeve van instellingen die bij wet of bij koninklijk besluit in het leven zijn geroepen.
Periode: 1998 -
Grondslag: Bankwet 1998, art. 8.2

(135)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: De Nederlandsche Bank opdracht geven kredieten in rekening-courant te verstrekken, zonder onderpand en tegen een overeen te komen rentevergoeding.
Periode: 1998-
Grondslag: Bankwet 1998, art. 8.3

(136)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het aflossen van kredieten in rekening-courant aan de Nederlandsche Bank op de dag waarop zij zijn verstrekt.
Periode: 1998 -
Grondslag: Bankwet 1998, art. 8.3

(145)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het aangaan van call-geldleningen.
Periode: 1998 -
Grondslag: Bankwet 1998, art. 8.3.
Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001, nummer BBGT01-180M, art. 2.2.
Opmerking: Activiteiten zijn:
Het aangaan van call-geldleningen (uitgezet geld UG).
Het aangaan van call-geldleningen (opgenomen geld OG).

(158)

Actor: Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: Het verrichten van financiële transacties voor het beheren van risico's en het sturen van de rente.
Periode: 2001 -

Grondslag: Ministerie van Financiën, Beschikking van de minister van Financiën van 25 april 2001 tot vaststelling van de organisatie van het Agentschap van het ministerie van Financiën, 25 april 2001.

Opmerking: Activiteiten zijn:
Het inzetten van derivaten, bijvoorbeeld interest rate swaps (irs) en euro overnight index average swaps (eonia swaps).

(11)

Actor: De Nederlandsche Bank

Handeling: Het op verzoek van het ministerie van Financiën verstrekken van renteloze voorschotten teneinde de schatkist tijdelijk te versterken.

Periode: 1945 - 1993

Grondslag: Bankwet 1937/art. 16 eerste en tweede lid, zoals gewijzigd bij Bankwet 1948 in art. 20, eerste en tweede lid.

Opmerking: Vervallen per 1 januari 1994 vanwege Wet van 9 december 1993 (Stb. 676) tot wijziging van de Bankwet 1948.

Bijlage 1 Literatuur

- Rijksarchiefdienst/ Ministerie van Financiën, 'Die zijn schuld betaalt, verarmt niet: Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de zorg voor de financiering en beheersing van de staatsschuld in de periode 1940-1993'. PIVOT-rapport nummer 43, 1995.
- Tweede Kamer der Staten-Generaal, Evaluatie Financieringsbeleid, Kamerstuk 27606-1, 5 februari 2001.
- Tweede Kamer der Staten-Generaal, Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2002. (KST 54788)
- Tweede Kamer der Staten-Generaal, Memorie van toelichting bij: Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2002. (KST 54788).
- Tweede Kamer der Staten-Generaal, Memorie van toelichting bij: Vaststelling van de begrotingsstaat van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2003. (KST 61964)
- Tweede Kamer der Staten-Generaal, Memorie van toelichting bij: Regeling van een vereenvoudigde administratie van de Grootboekschuld (Wet administratie grootboekschuld), 24 117-3, 1994-1995.
- Staten-Generaal, Oprichting MTS Amsterdam, Kamerstuk 25 535-1/2 (KST 35257), 11 mei 1999.
- Agentschap van het ministerie van Financiën, Handboek administratieve organisatie 2002.
- Agentschap van het ministerie van Financiën, Documentair structuurplan 2001.
- Ministerie van Financiën, Basis selectiedocument Beheer van Rijksbegroting, versie: januari 2002.
- Ministerie van Financiën, PER SLOT VAN RIJKSREKENING (Herziene versie). Aanvulling op het rapport van het institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beheer van de rijksbegroting over de periode 1940-2000 in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), 2002.
- Ministerie van Financiën, Geld speelt een hoofdrol: Een institutioneel onderzoek naar het handelen in het kader van de geldzuivering, onderdeel van het financieel-economische en monetaire beleidsterrein waarvoor de minister van Financien verantwoordelijk is (1942-1986).

Bijlage 2 Geïnterviewde personen

- Drs. R.G. de Boer, Agentschap, hoofd bureau Strategie, Beleid en Research.
- Mr. P. Bolkestein, Agentschap, hoofd stafbureau Bestuurlijke en Juridische Zaken.
- Ing. E.T. de Bueger, Agentschap, medewerkster Afdeling Geld- en Kapitaalmarkt.
- H. Dwars, Agentschap, medewerker Bureau Beheer Staatsschuld.
- M.T. de Graaf, Agentschap, hoofd Bureau Beheer Staatsschuld.
- A.M. Hühl, Agentschap, medewerkster Bureau Beheer Staatsschuld.
- Drs. W.J.D. Kansil, Agentschap, hoofd bureau Financieel-Economische Zaken.
- E.J.H.J. Krebbers, Agentschap, hoofd stafbureau Systemen.
- J. Visser, Agentschap, hoofd bureau Documentaire Informatievoorziening en Facilitaire Zaken.

Bijlage 3 Standaard-PIVOT-inleiding

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie, die in mei 1991 door de Algemeen Rijksarchivaris, namens de minister van WVC belast met het beheer van de overgedragen archieven van de rijksorganen, in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor is de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn in de nieuwe archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van de democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld, want eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Nederlandse archiefdiensten betekent de verkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd zouden worden met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheids-handelen zou immers bij de invoering de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de Rijksarchiefdienst. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom geschat op ongeveer 500 strekkende kilometer archief over de periode 1943-1973, en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar en hanteerbaar is, en de opslag ervan te kostbaar, zal in het kader van PIVOT de Rijksarchiefdienst samen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen treffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moeten tevens reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Al onder de oude wet zijn grote achterstanden geconstateerd in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van deze dienst was daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' van de Algemene Rekenkamer uit 1988 is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar, de geschatte looptijd van het project. Daarnaast zullen de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen inzetten om de operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover worden vastgelegd in convenants, die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemeen Rijksarchivaris al hebben gesloten of nog zullen sluiten.

Selectie en bewerking van archieven

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument te ontwerpen. Wat moet worden vernietigd, en wat 'voor de eeuwigheid' door de Rijksarchiefdienst bewaard? De tot nu toe gehanteerde selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend, in de eerste plaats omdat zij te arbeidsintensief en dus te kostbaar zijn en in de tweede plaats omdat de basis van de tot nu toe gevoerde selectie niet altijd duidelijk geformuleerd was.

Bij de selectie tot nu toe werden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats, die zij innemen in een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. PIVOT hanteert als uitgangspunt, dat de informatieve waarde van een document (zowel op papier als op andere informatiedragers) nauwelijks objectief te bepalen is, want de informatiewaarde varieert per persoon, afhankelijk van de gehanteerde vraagstelling. De selectie moet uitgevoerd worden vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen, die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd. Niet de informatiewaarde van documenten vormt het uitgangspunt, maar de waardebeoordeling van taken van overheidsorganisaties. Het doel

van de selectie moet ons inziens zijn: het mogelijk maken van de reconstructie van dit overheidshandelen op hoofdlijnen. Wanneer het geselecteerde archiefmateriaal die hoofdlijnen weerspiegelt, is de selectie naar onze mening geslaagd.

Anders gezegd, PIVOT draait de vroeger gehanteerde methode "archief (al dan niet geselecteerd) wordt gesignaleerd en aangeboden voor overname", dus gericht op acquisitie, om: we gaan nu op basis van wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen na welke handelingen overheidsorganen verrichten, dus wat voor neerslag zou er moeten zijn, en brengen deze in kaart om de selectie over het gehele taakveld te kunnen uitvoeren.

PIVOT acht het dus niet langer wenselijk de archiefstukken zelf te selecteren.

Geselecteerd moeten worden de handelingen van de overheid zelf, met andere woorden, niet het archiefstuk, maar de context en grondslag van het archiefstuk wordt gewaardeerd.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking, die de archieven en andere gegevensverzamelingen moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Zonodig zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen, bijvoorbeeld door het opstellen van een bewerkingsplan. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatieverzorging (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat'.

Institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden ingezet door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries. Zij zullen tezamen ongeveer 150 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening nemen, die globaal samenvallen met de huidige directoraten-generaal, of wanneer deze te groot zijn, delen daarvan. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de jaren 1940-1990.

Als uitgangspunt bij de onderzoeken wordt een door ons in samenwerking met medewerkers van enkele departementen ontworpen model gebruikt, het Logisch Model Institutioneel Onderzoek (LMIO). In het LMIO worden de te gebruiken begrippen en de te volgen onderzoeksmethode beschreven. Een aantal belangrijke begrippen zijn 'actor' en 'handeling'. Actoren zijn instellingen, binnen of buiten de rijksoverheid, die handelingen verrichten op een bepaald beleidsterrein. Omdat de PIVOT-onderzoeken zich alleen uitstrekken tot handelingen van de rijksoverheidsorganen, worden de handelingen van de actoren daarbuiten niet nader onderzocht. Wel is het voor de beeldvorming van het geheel belangrijk ook deze actoren te signaleren, omdat zij een rol kunnen spelen in het werkproces van de rijksoverheidsorganen.

Handelingen zijn de eenheden, waarin de werkzaamheden van overheidsorganen, verricht in het kader van de hun toegemeten taak, in de PIVOT-rapporten worden beschreven.

Als bronnen voor de beschrijving van deze handelingen gebruiken de onderzoekers de in de onderzoeksperiode vigerende wet- en regelgeving, interne instructies, administratieve handleidingen, organisatierapporten, instellingsbeschikkingen van departementsafdelingen, commissies en andere organisatieonderdelen. Tenslotte bestuderen zij literatuur betreffende het beleidsterrein en interviewen zij (voormalige) ambtenaren en andere deskundigen die werkzaam zijn of waren binnen het beleidsterrein.

De beschreven handelingen worden gekarakteriseerd naar status en plaats in het geheel van handelingen en in het beleidsvormingsproces. Is een handeling

beleidsvoorbereidend, vaststellend, evaluerend of uitvoerend? Deze karakterisering is een belangrijk hulpmiddel bij de latere selectie, maar kan en mag niet als een absoluut criterium voor bewaren dan wel vernietigen van de neerslag van die handeling worden gebruikt. Zo zal de karakterisering 'beleidsuitvoerend' van een handeling niet altijd automatisch leiden tot het adagium 'vernietigen'. Per ministerie en per beleidsterrein zal, in overleg met de betreffende instelling(en), aan de hand van de PIVOT-rapporten moeten worden gezien, welke archieven en andere gegevensverzamelingen moeten worden geselecteerd voor 'de eeuwigheid'.

Dit rapport vormt daarmee tevens het handvat voor de acties na de selectie, de bewerking door de overheidsorganen van het geselecteerde bestand en de uiteindelijke overdracht aan de Rijksarchiefdienst.

Inspectie Nieuwe Stijl

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen, dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van archieven en andere informatieverzamelingen. Daarbij kunnen de PIVOT-onderzoeksresultaten een belangrijke rol spelen. Wanneer eenmaal inzicht is verkregen in de processen binnen de overheidsorganisatie en bepaald is, welke neerslag van welke handelingen voorgoed bewaard moet blijven en welke niet, zal men daar voortaan al bij de vorming en het beheer van archieven rekening mee kunnen houden. Met de binnen PIVOT opgedane ervaring zullen wij dus adviezen kunnen geven over de toekomstige inrichting van de informatievoorziening bij de betreffende overheidsinstellingen. Dit betekent een wat andere invulling van de aloude inspectietaak, die aan de Algemene Rijksarchivaris is opgedragen krachtens de Archiefwet, artikel 19 ('De algemene rijksarchivaris oefent toezicht uit op de zorg voor de archiefbescheiden van de rijksorganen'). De Inspectie Nieuwe Stijl (INS), die momenteel door ons wordt opgezet, zal zich naast het al bestaande toezicht op de (materiële) kwaliteit van het archiefbeheer bij rijksoverheidsorganen, meer gaan richten op het adviseren ten aanzien van de organisatie van het gegevensbeheer. Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensverzamelingen zullen vormen.

Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen onderzoekt PIVOT de mogelijkheden. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches, in de toekomst wellicht beeldplaat. Uitbreiding van de opslagcapaciteit van bestaande depots kan worden bereikt door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus). Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee dan bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Bijlage 4 Raad voor het rechtsherstel (1945-1967)

Nederlandse instellingen en burgers verloren tijdens de Tweede Wereldoorlog veel waardepapieren door vijandelijke toeëigening, roof en andere tijdsomstandigheden. De Nederlandse regering in Londen verklaarde, om dit onrecht zoveel mogelijk te herstellen, op 17 september 1944 het wetsbesluit E 100 van kracht. Dit wetsbesluit moest het herstel van vooroorlogse eigendomsrechten bevorderen.

Op grond van E100 riep de regering in augustus 1945 de Raad voor het Rechtsherstel in het leven. De raad kende verschillende afdelingen:

1. Afdeling rechtspraak
2. Afdeling effectenregistratie
3. Afdeling beheer
4. Afdeling voorzieningen voor afwezigen
5. Afdeling voorzieningen voor rechtspersonen
6. Afdeling onroerende goederen

De Raad was verantwoording schuldig aan de minister van Justitie. De besluiten van de Raad hadden in het hele koninkrijk dezelfde kracht als een rechterlijke uitspraak. De belangrijkste taak van de Raad was het herstellen van de vooroorlogse rechtsstaat en van het rechtsgevoel van de Nederlandse burgers. In de praktijk betekende het veelal dat de Raad 'het onrecht dat de Duitse bezetter Nederland had aangedaan' probeerde ongedaan te maken.

De afdeling effectenregistratie (1945-1971)

Een groot onrecht was het onrechtmatig overgaan van eigendommen in andermans handen. De afdeling effectenregistratie van de Raad bekommerde zich om de waardepapieren die in verkeerde handen terecht waren gekomen. Onder effecten moeten we verstaan alle mogelijke waardepapieren: aandelen, obligaties, pandbrieven, certificaten van aandelen of obligaties, depotfractiebewijzen, winst- en oprichtersbewijzen, optiebewijzen, inschrijvingen in schuld- en aandelenregisters, schatkistwissels en –promessen en anticipatiebiljetten.

De afdeling effectenregistratie registreerde:

1. Alle Nederlandse effecten in binnen- en buitenland.
2. Alle buitenlandse effecten in het koninkrijk (Nederland, voormalig Nederlands Indië, Suriname en Curaçao).

De bedoeling van de effectenregistratie was het vaststellen van het eigendom van effecten en het ongedaan maken van onrechtmatige handelingen met effecten tijdens de bezetting.

De bezitter van een effect was verplicht om zijn waardepapieren in te leveren bij een inleveringskantoor. Waren zijn papieren verloren gegaan, dan kon hij een aanvraag tot herstel van zijn eigendomsrechten indienen. Zo'n aanvraag heette een oppositie en alle opposities samen vormden de zogenaamde "zwarte lijst".

Ook instellingen die waardepapieren hadden uitgegeven, moesten hun effecten opgeven, samen met administratie van de mutaties die sinds 10 mei 1940 hadden plaatsgevonden.

Alle Nederlandse burgers tenslotte waren verplicht aangifte te doen van onrechtmatige handelingen met effecten waar zij weet van hadden.

De afdeling Effectenregistratie stelde, door de aanmeldingen, opposities en opgaven van de uitgevende instellingen te vergelijken, vast:

- o welke effecten konden worden vrijgegeven;
- o welke effecten moesten worden onderzocht;
- o welke binnenlandse effecten niet waren aangemeld (manco).

Als er geen bezitter kon worden opgespoord, ging het eigendom van een effect over op de Nederlandse Staat.

De afdeling Effectenregistratie is in 1971 officieel opgeheven²⁰. Het beheer van het archief en de meeste taken en bevoegdheden van de afdeling werden overgeheveld naar het ministerie van Financiën. In de praktijk is het Agentschap hiermee belast.

Tot op de dag van vandaag melden zich nog burgers met vooroorlogse effecten. Het Agentschap onderzoekt of deze effecten voorkomen op de lijst van effecten die aan de Staat zijn toegevallen (manco). Is dat niet het geval, dan heeft de indiener recht op een duplicaat.

Bronnen

- o N° E 100 Besluit van 17 september 1944, houdende vaststelling van het Besluit herstel rechtsverkeer.
- o Kersten, mr. J.W., *Theorie en praktijk van het naoorlogse rechtsherstel en beheer*, z.j., z.p.
- o Warning, M.M., *Inventaris van de archieven van de afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel, 1945-1971*, Den Haag 1973.

²⁰ Wet van 7 januari 1971, houdende regelen inzake de opheffing van de afdeling effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel.